

Z E M P L É N.

Társadalmi és irodalmi lap.

ZEMPLÉNVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE

(Megjelenik minden vasárnap.)

ELŐFIZETÉS ÁR.
Egész évre 6 frt.
Félévre 3
Negyedévre 1 ft 50 kr
Bérmentelen levelek csak ismert keszektől fogadtatnak el.
Ésírator nem adtatnak vissza.
Egyes szám ára 20 kr.
A nyilatkozat minden garandó díja 20 kr.

HÍRDETSÉSI DÍJ:
Hivatalos hirdetéseknel: Minden egyes sor után 1 kr.
Azonnali bélyeg 50 kr.
Kiemelt díjazottak a hirdetések elállításáért díjmentesen minden 1 centiméter után 3 kr számítatnak.
Állandó hirdetéseknel kedvezmény nyújtatik.
Hirdetést a „Zemplén” nyomdába küldendők.

Eszmék

a „közigazgatási reform” tárgyában*).

— Két közlemény. —

I.

»A reform ideje elérkezett», mondá egy kitűnő államférfi. E kijelentés gyökeret vert mindenütt e hazában, mert érezzük és tudjuk, hogy a jelenlegi helyzet tarthatatlan. A politikai élet terén épen oly nyomasztó a légkör, valamint az önkormányzat fejlesztésére sem bírjuk garanciáit.

A legkompetensebb helyről történt kijelentés után, a vármegyék is sürűbben kezdenek foglalkozni a közigazgatási reform kérdésével, csak hogy ezek többnyire szűk korlátok között maradtak, mert bírálata nélkül az adott helyzetnek, egyszerűen csak a tisztviselők választását, az önkormányzat leglényegesebb követelményének állítván fel, a közigazgatás szervezetét egészen érintetlenül hagyják.

Zemplén-vármegye is, Szabolcs-vármegyének átirata folytán, múlt évi december havi közgyűlésében elvileg a választási rendszer mellett foglalván állást, küldöttséget bízott meg egy memorandum elkészítésével.

A küldöttség munkáját a f. évi május 21-én tartott közgyűlésnek bemutatván, az némely stiláris módosításokkal elfogadtatott és a képviselőházhoz felterjesztett.

Miután a vármegye régebbi határozata folytán, a dolog elvi oldala többé vita tárgyát nem képezhet, habár többen valánk, a kik a vármegye merev álláspontját nem osztjuk, mégis a kérdés lényegének vitatásába nem bocsájtóztunk; de mert kijelenttem már a küldöttségben, hogy eltérő nézeteim vannak, állásomnál fogva is ugyszólván erkölcsileg kötelezve érzem magam, hogy a közigazgatási reformjára nézve igénytelen nézetemet papírra tegyem és álláspontomat indokoljam.

Mielőtt a közigazgatási reform kérdését tárgyalnám, elvi szempontból veszem azt bírálat alá.

A választás hívei azt mondják, hogy a tisztviselők választásán sarkallik az önkormányzat; ha megszűnik a választás, megszűnik az önkormányzathoz ragaszkodás s az ez iránti érdeklődés;

* Minden megjegyzés nélkül tesszük közzé az *Eszmék*-et. A kinyomatással eddig azért késtünk, mert a „rópirate” formájában még az ez évi jun. hó folyamán kiadott füzeteknek kelendőségét a „Zemplén”-ben való reprodukálással megakasztani nem akartuk. Szerk.

TÁRCA.

A főispáni vacsoráról.

— A „Zemplén” eredeti tárcája. —

A múlt héten, valamelyik reggel, benyit a hivatalomba a főispáni titkár úr. Ettől a szeretetreméltó úrtól, ha a hivatalunkban keres fel, rendesen megszoktuk ijedni; már előre tudjuk, hogy vagy úgy csináltak meg valamit, a mint nem kellett volna, vagy pedig nem csináltak meg azt, a mit kellett volna.

— Jó reggelt! Hogy vagy? —

Bár sablonszerű megszólítás, mert az orvosokon kívül legtöbb embernek ez az első kérdése, mégis ebből a *hogy-vagy*-ból mindjárt érzem, hogy jól vagyok, a hivatalos működésben nincs hiba.

— Azért jövök, hogy átadjam öméltósága meghívását: szerdán szívesen lát vacsorára.

Megvallom őszintén, először meghökkenem a nagy tisztességtől.

Vegyék csak kérem a dolgot úgy a mint van. Havi fizetésem — a nyugdíj levonásával — 27 ft 30 kr. Magányos ember vagyok s azért ebből a 27 ft 30 krból sok minden telik, — de ruha az mégsem telik, — mindjárt itt az első kérdés: miben fogok én megjelenni? És így tovább, egyik aggodalmas kérdés a másik után fordult meg agyamban. Végre is tisztázni kezdtem a helyzetet és megtettem az előkészületeket.

Legelső dolgom volt szorgosan átnézni összes aktáimat, hogy kellő tájékozottságot tanúsít-

mondják: bezárhatjuk a vármegye termeit, mert azokba nem fog benézni senki, ha nincsen tisztviselők választása.

Ha ezen állítás a valóságnak megfelelne, első volnék azok között, a kik rendületlenül küzdenek a választási rendszer mellett, de véleményem szerint az nagy tévedés; mert habár igaz, hogy minden foglalkozás, a mely a közügyek intézésére befolyást ad — tehát a tisztviselők joga is — a nagy közönségnek rugóul szolgál a közügyek iránti érdeklődésre, de nagy elfogultságnak tartom azon állítást, hogy a választáson sarkallik a közügyek iránti érdeklődés, hogy ettől függ önkormányzatunk? — mert ezen állítást, a mint alább igazolni fogom, egy mai tapasztalat, valamint hazánk története, de legfőképpen más nemzetek intézményei megcáfolják.

A tisztviselők küldésének joga feltétlenül jelentékeny dolog, de nem öncél, csak eszköz. A nagy közönségre nézve nem az a fontos, hogy ki küldi a tisztviselőt, de az: *hogy a küldött tisztviselő pártatlanul, híven, lelkiismeretesen, pontosan és hazafiasan teljesítse kötelességét.*

Ha a tisztviselő részrehajlatlan öre a szabadságnak, jóakaró szolgálja a közügynek, hű végrehajtója a törvénynek, továbbá érzékkel bír az állam, valamint a magyar nemzet érdekei iránt: küldetésének jellege a közönség előtt értékét sem emelheti, sem nem csorbíthatja.

Erre evidens példa az, hogy hazánkban, kivén a szűkebbkörű vármegyei közigazgatást, a bírói kar, a többi közigazgatási összes tisztviselő, a vármegye tisztviselőinek is majdnem fele: kinevezetetik, de sőt a vármegye gyűléseinek elnöke, a főispán is kinevezve van, azért senkinek eszébe nem jutott értéket kibebiteni, rendeltetések betöltése szempontjából irántok bizalmatlankodni; és ennek így is kell természetesen lennie, mert ellenesetben hazánk nagy veszélyben forogna.

A választás mellett mint főbb érv szerepel: hogy a választott tisztviselő a kormánytól függetlenebbnek érezvén magát, szabadban nyilváníthatja és gyakorolhatja politikai elveit, ennél fogva tehát, miután erősebb nyomása alatt áll a közvéleménynek, a képviselőválasztásoknál befolyást ennek hüvebben fogja érvényesíteni; ezen állítás hihetőnek látszik ugyan, de valójában ehhez is sok szó fér, — mert a függetlenség, ez egészen egyéni tulajdon.

sak a főispán úr esetleges kérdéseire. »A népszámlálás előkészületei megtétettek« — »A községek felülvizsgálatánál nem találtam minden községben kenderáztatót« — »A közegészségügy nagy mizériája, hogy nincs elég diplomatikus hölgy« — etc. etc. Azután a fekete kabátomat (még az ösztöndíjamdól vettem) alaposan kibenzinezttem, egyik régi lakkcipőmből fényes új lakkcipőt varázsoltam, szóval külsőm kitatarozására minden lehetőséget elkövettem.

Az uton még egyszer ismételttem magamban: »a népszámlálás, a kenderáztató, a közegészségügy nagy mizériája...« s azzal beléptem a terembe.

A társaságot csoportokba verődve találtam, kik vígan társalogtak mindenről a világon, csak hivatalos dolgokról nem. Egyik csoport közepén, midőn hozzájuk értem, a főispán úr fejezett be egy kedélyes történetét, mely általános derűtséget szült s még a történetke hatása alatt mosolygva nyújtotta felém kezét, miközben ismételte a végszavakat, újabb derűtséget kelteve. Bár mitsem hallottam az egészről, oly jóízűen nevettem mindannyian, hogy a jókedv rám is ráragadt, nevetve üdvözöltem az egész társaságot és a kedélyes körben kezdtem felmelegedni, mint a hidegről jött a kandalló barátságos tüznél.

A vacsora elején kissé kéjelmetlenül éreztem magam, mert egy erős ellenzéki úr ült velem szemben, szigorú tekinteteket lövelve, — tartottam attól, hogy ez a vastag nyak még kitesz valamit. Jóízűen nyelte a sültet, mintha legalább is egy minister húsából falatozna, s rá a vörös bort oly deliciával itta, mintha a kormány vére volna.

Tegyük fel azonban, hogy ez állítás a valóságon nyugszik, a választás mellett érvül még sem lehet felhasználni: mert nem lehet célunk, hogy a tisztviselők politikai pártállásától és mint pártemberek befolyásától tegyük nagy részben függővé a parlament alakulását; a közigazgatási reformnak épen egyik feladata az, hogy a tisztviselőket fel kell szabadítani minden pártnyomástól, jöjjön az bár alulról vagy felülről.

Az adminisztráció szervezeténél nem foglalhatunk állást oly indokból, hogy mely tisztviselők használatosnak fel inkább a kormány által a képviselőválasztásoknál eszközül, mert ha a kormány ezen jogosulatlan módot ki akarja használni, annyi eszköz áll rendelkezésére a mai választási rendszerénél, hogy a választott tisztviselőkre talán még nagyobb nyomást gyakorolhat, mint a kinevezettek, törekvésünk csak az lehet, hogy a képviselőválasztás minden jogosulatlan befolyástól megtisztítván, megakadályozni, hogy a tisztviselők a politikai pártoskodás céljaira kihasználhatók ne legyenek, mert a tisztviselői pártcélokra való kihasználása veszélyes politikai balfogás, a szabadság elleni merénylet az, a mely az alkotmányos garanciákat alapokban támadja meg és egészséges fejlődését akadályozza.

Szolgai lelkek nevelésére, hatalmi túlkapásokra, esetleg igazságtalan pártoskodásra alkalmas lehet az említett kiindulási pont, de sem az állam céljainak, sem a jó közigazgatásnak, sem a szabadságnak javára nem szolgálhat az.

Ezekből okszerűen folyik, hogy a tisztviselő politikai jogainak szabad gyakorlásában nem korlátozható, politikai pártállás-foglalásban és szavazatának érvényesítésében nem fészélyezhető ugyan, mert ő épen olyan szabad polgára a hazának, mint bárki más; de igenis korlátozandó abban, hogy hivatalos állásának súlyával és hatalmának erejével bárki érdekében se merjen nyomást gyakorolni a választókra.

Azoknak, a kik azt mondják, hogy ezen időre hiába várunk, hogy ez utópia, mert a hatalom mindig ki fogja használni a tisztviselőket, az a válaszom: hogy a bizalmatlanság ily neme az alkotmányos magyar kormányval szemben nem jogosult, sőt a népképviselői kormányforma megszilárdulásával az mindinkább jogosulatlaná válik, mert ha felismerte egy orvos a betegséget és tudja az orvos-szereket is, a melyek segíthet-

A behűtött »champagner« a dugókkal együtt tósztokat is lött ki.

Az öméltósága egészségére mondott első köszöntő általános lelkesedésbe hozta az egész társaságot, — fenékgig ittuk a gyöngyöző pohárt, kívánva boldogságban eltöltött hosszú életet. E percben vágyat éreztem felkelni és mint az ujhelyi csendes társadalomnak még csendesebb tagja üdvözölni körünkben azt a nőt, ki hivatalva van irányt adni a mi kuszáltan folyó társadalmi életünknek s azt a szellemi légkörbe vezetni, mely kétszeresen éltet. Egy szép tószttal megelőztek s én már csak zúgó éljennel mondtam az áment reá.

Az ellenzéki urnak is kezdett a füle melegedni, kedélyes ötletei teljesen megnyugtattak, midőn egyszerre feláll és szólani kezd. — Megrémülve vártam a villámcsapást. A második *Koch-ra*, a pénzügyi budget bacillusainak megölőjére, főispánunk vejére, a m. kir. pénzügyminiszterre, üritette poharát, a ki népszerűségnek örvend az ellenzék előtt is. *Éljen!*

Az égboltozat tiszta. Kigyulnak a szellem csillagai. Szíporokálnak az ötletek. Remek csillaghullás.

Készülődéseimet egész elfelejtettem: népszámlálás..., kenderáztató..., a közegészségügy mizériája,...

Későre járt az idő, a mikor bucsúztunk a mi szeretett főispánunktól.

— Isten áldjon öcsém!

Alig birtam megállani, hogy nyakába ne ugorjam:

— Isten áldja kedves Pista bácsi!

Cp.

nek, nem engedheti, hogy a kór mindinkább romboljon, de kötelessége a gyógyításhoz fogni és ha csak lassu léptekkel is, a gyógyulást előmozdítani, nehogy a baj gyógyíthatatlanná váljék és az egész szervezet felbomlásához vezessen.

Ekként fogva fel tehát a közigazgatási tisztviselőknek a politikai pártokkal szemben helyeztet, a választott tisztviselőkre alapított előnyök önként esnek.

A közös állami célok elérése az, a mire a tisztviselőnek pártatlanul közreműködnie s ezért magát sem kormány, sem nemzetségi, sem testület, sem felekezeti céljaira korteszakosul fel nem használhatja.

A tisztviselőnek úgy, miként azt az angol békebíró teszi, minden politikai pártáramlattól menten és egyéb különleges célokra való tekintet nélkül kell osztania az igazságot, előmozdítani a polgárok jólétét, művelődését és gondozni biztosságát.

De hogy a tisztviselő érezze, hogy ez az önzetlenség az ő legfőbb érdeme, a hatalmi felsőbb tényezőknél kell ezt hivatásterület belső oltani és azon szolgáló korumpált szellemet, a mely mélyen gyökeret kezd verni, gyorsan ki kell irtani és a selejteseket, a kik leginkább szoktak ily korban felszínre tartózkodni, értékes önértékes tisztviselőkké kell pótolni.

Ismétlem tehát, hogy miután a tisztviselők többé nem az elszigetelt vármegyét — a mely hajdan államot képezett az államban — de az osztatlan magyar államot képviselik és szolgálják, miután a tisztviselő függetlensége a szolgáló pragmatika által biztosítandó leendő, és mert a tisztviselő állása nemcsak a vármegye vagy az állam, de a tisztviselő szempontjából is megfontolás és bírálat tárgyát kell hogy képezze: jelen leg nem az a kérdés, hogy melyik rendszer bírja rokonszenvedést, de hogy a formák között (választás vagy kinevezés) hazánkban melyik felel meg leghelyesebben rendelkezésének.

Mert engemet nem bolygatnak azon kísértet árnyai sem, hogy egy abszolútisztikus törekvés esetén választott tisztviselő nélkül miként fog a vármegye helytállani?

Az a hazafias érzés a törvények által biztosított alkotmányos jogokhoz való hű ragaszkodás a nemzet lelkéből ki nem hal, a különben is a parlamentbe áthelyezett hatalommal, a politikai és önkormányzati jogokkal felruházandó vármegye segítségével mindig meg fogja tudni találni az eszközöket az önkény ellen; az önállóságra nem képes süllyedő nemzet ellenben, választott tisztviselőkből sem fogja bírni támaszait, csak a zsarnokság eszközeit, szolgálóit, a mint azt a történet igazolja.

En ezeket helyezem a súlyt, és a mondottak után ismételve konstátálom, hogy a választás nem panacea, de éppen oly jó eszköz a tisztviselők küldésére, mint a kinevezés; továbbá, hogy a választási rendszer nem képez garanciát sem az alkotmány, sem az önkormányzat biztosítására, tehát az ahhoz való merev ragaszkodás, a legmondosabb bírálat mellett sem bírhat annyi értékkel, mint a mennyi annak tulajdonítatik, sőt ha így állítatik fel a veszkialtás, hogy Te Nemzet! hát a tisztviselő jogát ki akarják venni kezéidből, ezen egyetlen jogot, a mivel még birtok és a melylyel ellensúlyozni vagy képes a hatalmat tulkapásaiban, ez a tényekkel nem igazolható oly tulhajtásnak tünik fel, hogy önkénytelenül kell hogy eszünkbe jussanak a dikasztériális kormányforma hűveinek egykoron érzékeny sóhajatai! Mert valjon nem volt-e méltányolható ezeknek is feljajdulásuk, hogy a vármegyék elvesztették követküldési és utasítadási jogaikat? nem-e az önkormányzat veszélyeztetése iránti aggodalmak hirdettek a minden ujtástól remegő konzervatívok által, akkor is, mint most, csak hogy akkor a haladás embeerek sikerült őket gyorsan az utból elhárítani. Gyors elhatározás és erős akarat valának szükségesek, hogy hazánk a középkorból ugyszólván varázsütésre az ujkorba bevezetessék; a kormányhatalom a társas kormányzások helyett a személyes felelősség alapján a miniszterek kezébe helyeztessék át; a törvényhozási jog pedig a vármegyék és kiváltságosok kezéből a népképviselőkre bizassék.

A keretek elkészültek, de a részletek kié pittenlen maradtak különösen megoldatlan maradt azon igen fontos kérdés, hogy mi történjék a vármegyékkel, a melyek a törvényhozásba való közvetlen befolyásuknál fogva az alkotmány véd bástyául tekintettek.

Az 1848. évi törvényhozás a vármegyék ujraszervezéséről hallgat, azoknak jogait és rendelkezését valószínűleg a közigazgatás általános reformjával vélhették megoldandónak.

Az 1848 és az azt követő időszak nem volt alkalmas arra, hogy a vármegyéknek a törvény által meg nem szüntetett követküldési joga iránt intézkedjék, pedig világosan mutatkozik a cél, hogy a midőn a választókerületekre bizott a képviselőházba küldeni képviselőket, az akkori törvényhozók a vármegyék a felsőházban kívánták képviseltetni. De valamint ezen, ugy sok más fontos kérdés is letűnt a bekövetkezett viharok folytán a napirendről.

Az 1860-as és 70-es években tartott országgyűlések pedig a haza jogainak védelmében meri-

tették ki ugyszólván összes tevékenységüket, a vármegyékkel, mint törvényhatósági testületekkel, nem gondoltak; tartózkodás jellemzi ezen kort a vármegyékkel szemben, a hatalom kezelői mintha félték volna a vármegyék szabadabb irányu fejlesztésétől, elmulasztották azok törvényhozásba való befolyásának és önkormányzati fejlődésének kérdését megoldani.

Az okokat nem kutatom, de tény, hogy a vármegyék a hajdani kor szabadságának ezen egyedüli maradványai a legutóbbi időkig folyton népszerűtlenséget szenvedtek.

Az 1885. évi országgyűlésen a főrendiház reformjának tárgyalása alkalmával képezte először komolyabb megvitatás tárgyát az, hogy a vármegyék a felsőházban képviseltessenek, az ellenzék dicséretes küzdelme dacára, a kérdést a többség eljettette.

S mit tettek a vármegyék? megfélekedve a multak iránti kegyeletről, eltekintve egynehány nyilatkozattól, tulnyomó részök pártpolitikai kérdésnek szállították le ezen éleltökre nézve legfontosabb jogot, arra semmi súlyt nem helyeztek, azt még megvitatásra sem tartották érdemesnek, az országgyűléshez még kérvénnyel sem járultak, de határozatába egyszerűen beletyúgtak.

Pedig kétségen kívül áll az, hogy nem a közigazgatást intéző tisztviselők választásának joga az, mi a vármegyéknek súlyt adott s őket a hazai ügyek intézésében irányt adóvá tette, de igenis a helyi önkormányzat és a politikai jogok gyakorlata emelte őket azzá, a mivé idők folyamán fejlődtek; és tény, hogy ezeknek elenyészésével alászállott a vármegyék értéke, a közgyűlések vonzereje; de leszállították a vármegyék értékét még különösen az 1876. évi VI., VII., és az 1886. évi XXI. törvényekkel, a melyek egyike az ellenőrzési, fegyelmi és bírói jogot, egy a vármegyére részben idegen testületre, a közigazgatási bizottságra birta; másika pedig az adminisztrációra és a közgyűlések vezetésére nézve, oly jogokat helyezt a főispán kezébe, a melyek mellett a választás éppen ugy, valamint az önkormányzat is csak fikció!

Megemlítés nélkül nem hagyhatom még hogy; a választás hívei önmaguk között is kétfelé oszlanak.

Vannak, a kik életfogytig való választást kívánának, ezekhez tartozik, ha jól tudom, Szabolcs vármegye is, de ezek kevesen vannak, mert ezt a legtulzóbbak is rosszabbnak tartják a kinevezésnél, mert az egyszer megtörtént hibás választás többé nem javítható; mások ellenben az időszakont meg-megújuló választás hívei.

Ezen kérdéseknél önkénytelenül felmerült az, hogy valjon a tisztviselők választása, csak mint 1848 előtt, a jobbmódnak sorából történjék-e? és a tisztviselők inkább csak mellékfoglalkozásnak tekintsék-e tisztállásaikat és csak bizonyos ambíció kielégítése legyen a választás által reájuk ruházott tisztség? tehát tekintsük-e a vármegyei tisztviselőket oly önkénteseknek, a kik a megtisztelő bizalmat csak a közügyek iránti áldozatkészségből néhány évre elfogadván, ezt ugyszólván előkészítő iskolának és lépcsőnek tekintsék a képviselőlétszámra, vagy esetleg a megtiszteltetés élvezete után pár év mulva visszavonuljanak az ősi hajlékba folytatni üzletüket, foglalkozásukat, vagy élvezni gond nélkül az apai örökség jövedelmét? Vagy pedig tekintessék a vármegyei tisztség is egy életpályának, a melyre mi den szegény ember elkészülhet és azon a foglalkozáson kívül, biztos kenyeret is talál.

Mocsáry Lajos az állami közigazgatásról irt jeles munkájában, mint a választás rendületlen híve, az előbb említett álláspont mellett forgat kardot, önmaga is érzi, hogy a meg-megújuló választásnál a vármegyei tisztség kenyérkeresetnek nem tekinthető és inkább csak »nobile officium« lehet, — és kívánatosnak tekinti, sőt ugyszólván nélkülözhetlennek tartja azt, hogy a jobb módúak szerezzék meg a teoretikus ismereteket, a szak-képzettséget és addig, a míg a tulajdonképeni pályájukat az apai foglalkozás terén megkezdének, választassák meg magukat vármegyei tisztviselőknél.

Azt kérdelem a választás mellett állók erős lánc-sorától, valjon kívánják-e az életfogytig tartó választást? vagy pedig csak időszakos választás mellett törnek lándzsát? s ha ez utóbbit kívánják, elfogadják-e annak konzervenciát is, hogy csak jobb módúak lehessenek és legyenek tisztviselők, miután nálunk Magyarországon a XIX. század utolsó tizedében az elszegényedés rohamos előhaladása mellett ez is lényeges kérdés képez.

A legnagyobb vonzalmunk mellett is egy-egy intézvényhez számításba kell vennünk annak minden következményeit és számításból nem ejthető a jövő, a melyre építünk és melynek előre vetett árnyékára is figyelmeztetnem kell fordítanunk, ha alaposan itélni akarunk.

Némeltek azon csekély jogot is, a melylyel a vármegye a tisztviselő választása körül jelenleg bir, egy olyan magunk tartják, a melyből a választási rendszer egész terebélyes fája ki fog idővel nőni, tehát azt a mi van, nézetük szerint, nem kell feloldozni, de várni és jobb idők beálltával azon építeni.

Még ha feltétlen híve volnék is a választás-

nak, ezen állítással egyet nem érthetek, én az 1886. évi törvény alapján tisztség választását az alkotmányos szabadság fájára nézve csiraképes mag-nak nem tartom, egy csekély kis tűzhely ez, a ki nem akar az nem gazdálkodik benne.

Mi az a mai tisztviselői jog, ugyszólván semmi a választókra és választottakra nézve egyaránt, mert a hatalom annyi jogot tartott fel magának.

Vegyük az életpálya kezdetét, a mikor az ifju a közpályára lép.

Tegyük fel a vármegyének kívánja szentelni képességeit, kezdődik élete a gyakornokságnál: *est a főispán nevesi ki!* tehát kinevezése után jön be a vármegyei tisztség sorába; haladni akar, a kandidációt a főispán teszi. Magyaránom sem kell a főispán befolyásának e tág mezéjét.

De tegyük fel, hogy már megválasztották, tudjuk, hogy a tisztviselők egy része ki van szolgáltatva az áthelyezéssel, mindannyian pedig a fegyelmi törvény által az önkénynek, tehát az egész választási jog egy önámítás.

Az ily választási jog gyakorlata lenne azon mentő szálfa, amelyre kell helyezkednünk, hogy megmentsük a vármegyét nemcsak a jövőendő számára, de hogy kiépítsük a modern, a gazdag, a felvilágosodott, az egészséges és megfelelő szervezettel és belkormányzattal alkotott Magyarországot? Én nem hiszem; aki hiszi, boldogítsa a hit de nem tévedek, ha azt állítom, hogy többen csak tetszelegnek a népszerűnek mutakozó eszmével és csak kevesen vannak az igazhitűek, akik elmerengnek a multak emlékein, mint Máriaus Kartágó romjain. De hát ki akarhatná hazánkat a vármegyék romjai ala temetni, és ha a vármegyék önkormányzatát csak a tisztviselő választás rendszeré tarthatná fel, aggodnunk kellene jövődönk felett, de szerencsére ez nincsen így, sőt éppen ellenkezőleg. Szerintem még a körül sem forog a kérdés sarkpontja, hogy a közigazgatás jó-e vagy rossz, mert lehetnek vármegyék, és há! Istennek büszkén azok közé számítom vármegyénket is, ahol a választott tisztviselők kiállják a versenyt a kinevezettekkel, főkérdés az, beválik-e a rendszer, amelyre építeni lehet.

Az igaz, hogy az intézményeket az emberek alakítják, de az intézmények gyarlósága a jó elemeket is elrontja, rendszer szükséges, amely kinyomatát képezi az államnak, biztosítékát bírják benne intézményeink és megnyugvására szolgál a nemzetnek, amelynek kell, hogy vérvé váljék.

Vannak a nemzetek életében időszakok, a midőn kormányzati és alkotmányjogi átalakulások szükségé áll elő, ekkor elkerülhetetlen, sőt szükségzerű folyamánya a tények logikájának, hogy a magukat túlélt állapotok az ár által elöspörtetnek és következik az újra-építés korszaka, amelyben többé nem a hagyományok iránti kegyelet, de a célszerűség, az exigencia tudományának útmutatása az irányadó.

Miután pedig az 1867. évtől kezdve a magyar állam kiépítésével — habár lassan, de mégis a választási rendszer alapjaitól minden alkotásban, minden törvényhozási aktsussal eltérünk, — anélkül, hogy a vármegyének, mint közigazgatási testületnek, a tisztviselők alapján való reformálásáról komolyabb szó is ejtetett volna — miután a vármegye hatósága alól a közigazgatás minden ága elvonatott, miután minden neme az adminisztrációnak (pénzügyi, közegészségügyi, közlekedés-ügyi, stb.) és a bírói tisztséget is — kivéve a szigorúan vett belügyi közigazgatást — kinevezett tisztviselők által kezeltetik és vezettetetik, sőt a vármegyei közigazgatási tisztviselőknél is majdnem a fele kinevezett.

Miután a közigazgatás teendői az 1867. évtől kezdve ötszöröse emelkedtek, miután a jelenlegi bürokratikus ügykezelés mellett az irodai és irat-tári teendők bámulatos nagyságra növekedtek, tehát az ügykezelés egyszerűsítése és több közigazgatási ágak összevonása s az írásbeli teendők kevesbitése fontos reform kérdését képezendi, miután a vármegye jogai sem bírnak értékkel, mert határozatai a főispán felebbezése által korlátozhatók nemcsak, de átiratozási és felterjesztési joga is az 1886. XXI. t. c. által képezetivé tette-t, s végre, mert az 1876. évi VI. t. c. által alkotott közigazgatási bizottság, mint parallel hatóság, a vármegye jogai nagy részét elvonja s mert a közigazgatási bizottság alkotmányos jogok gyakorlására a vármegye szempontjából jogszulatlan, sőt nem is életre való testület, mindezeknél fogva tehát a jelenlegi vármegye, valamint a választási, ugy a politikai jogok gyakorlata szempontjából értékkel alig bír, a jelenlegi állapot fentartása mellett senki nem rajong, sőt inkább átalakítását minden szabadság szerető és szabadgondolkodású fia a hazának követeli. Ezek után, habár tisztelettel viseltetem a régi intézményeket támogató konzervatív elemek iránt hazánknak, de azon állítólagos jó idők kedvükért vissza nem lépni fejleszhető és mert a modern újabb kor követelményeihez tartozik, hogy egymással összeillő homogen hatóságokkal intéztessenek az állami funkciók: mindezeknél fogva, de különösen kulturális és nemzetiségi szempontokból is, a reformok nélkülözhetetlenül szükségesekké válván, kívánatos, hogy az összes közigaz-

Folytatás az I-ső mellékleten.

gátás államilag szerveztetvén, az egyszerűbb — egyöntetűbb és harmonikusabb tétessék.

Nincs más remédium, mint a jelenlegi, mindenki által elítélt helyzettel gyorsan szakítani és szerves összefüggést teremtve az összes közigazgatási ágak között rendszert alkossunk, amely az államnak tekintélyt szerezzen, a gyors, pontos, az igazságos és pártatlan közigazgatást megteremtse.

De amidőn megvallom, nem csekély önmegtagadással elejtem a választásnak maradványait és az állami közigazgatás mellett nyilatkozom, a cél szerűségi okokon kívül legfőképpen azon indokok által vezéreltetem, hogy a vármegyék megfelelőleg kikerekítettven, mint politikai és önkormányzati testületeket nagyraemeljük és ezáltal őket a haza valódi védbástyáivá felavassuk.

Viczmány Ödön,

Zemplénvármegye főjegyzője.

Vármegyei ügyek.

Vármegyénknél közigazgatási bizottsága ebben az évben utolsó ülését főispán ömeltóságának elnöke alatt tegnap tartotta. A d. e. 9 től d. u. 1 ig terjedő tanácskosárról szóló rövid tudósításunk ez: Az alispáni jelentés szerint a közbiztosági állapotok okt. hó folyamán zavartalanok voltak. A homonnai, tokaji és szerencsi járás területéről Amerikába kivándorolt 47, visszajött ugyanoda 18 egyén. A zugiskolák ismét kezdenek feltűnedezni, kivált a bodrogközi és tokaji járásokban. — Hosszú jelentést nyújtott be a bánóczi-vajáni járhatatlan útvonal megvizsgálására kiküldött bizottság, a közlekedés mizeriájáért felelőssé tévén a járási főszolgabíró, mert a közmunka ledolgoztatásáról kellő erélylyel s időben nem gondoskodott, és hibáztatván az államépítészeti hivatal, mely közegeivel az utépités rendjére és módjára kellő gondot nem fordított. Főispán ömeltósága viszont elmondotta, hogy az általa kérdőre vont főszolgabíró az útvonalon érdekelt nagy- és főbb birtokosokra hárítja a felelősséget, akik közmunkakötelezettségüknek nem tesznek eleget. Az építészeti hivatal a kavics roszasságát hozza föl mentesül. Hosszabb eszmecsere után határozta, hogy a koskóczi bányából fognak vasúton szállítani 500 prizma kavicsot a bánóczi állomáshoz, s evvégből fejlesztett az alispán, hogy az úti pénztárból 2000 forintot utalványozhasson. — Hornyay Béla dr., mint a női iparegyesület elnöke, a s. a. -ujhelyi női ipariskola fenntartására anyagi pártfogásért folyamodott. Ömeltósága, a főispán, ajánlatára évi 200 forintnyi segedelem a közművelődési alaptól s három év folyamán megszavaztatott; elvárja azonban a közig. bizottság, hogy az iskola munkarendjébe üdvös reformokat fognak behozni s mint ömeltósága mondta „a kínai sárkány fejek himzése helyett a női és férfi fehérművek varrásának, ugyintén a női ruhák szabásának begyakorlására fognak fő gondot fordítani. — Az ujhelyi bodnár-mesterek azért folyamodtak, hogy a rabipar ellenében hatósági védelmet nyerjenek. Folyamodásuk jelentését végett kiadatott a kir. ügyészségnek. — S. a. -Ujhely város igazoló választmánya a gyártelepi segédmunkásokat kiharagya a harmadik kerület választóinak névjegyzékéből, mert az állami adó főkönyvében nem a segédmunkások, de a munkaadó gyártelep van megróva kereseti adóval. Az alispán az igazoló választmány határozatát jóváhagyta. Az első foku határozat a tisztí főügyész javaslata alapján most harmadik fokban is megerősített. — Chyzer Kormán dr. főorvos jelentése szerint a közegészségi viszonyokban kedvezőtlen fordulat állott be. Sürién jelentkeznek a kanyaró, vörheny és hagymáz; az utóbbi, vagyis a hagymáz (tifusz) Szerencsen a cukorgyári munkások sorában terjed, hol a nem állandóan alkalmazott munkások a legrosszabb lakásvizonyok közt tengődnek. A lakásoknak közegészségügyi szempontból való megvizsgálására és kellő intézkedésekre a j. főszolgabíró utasított. — Szinnán a Marton Dénes dr. járásorvos által dicséretes kitarással és szakértelemmel vezetett paraszt bábakurzus-on 22 aszszony nyert szülésznői bizonyítványt. — Karsa Ferenc, arvaszéki h. elnök jelentette, hogy októberben elintézték 1704 ügdarabot, hátrálékban maradt: 924 db. — A kerületi börtönben a rablétszám 280, ebből elítélt 200. élelmezés ellen panasz nem volt, a börtön-egészség kielégítő. — Nemes Lajos kir. tanfelügyelőnek előterjesztése alapján a magyar nyelvet és népnevelést terjesztő egyesületnek tanító jutalmazására és ingyen könyvek kiosztására 500 ft, a Szinnán és Sztropkón már az 1891. évi jan. hó 1-én megnyíló kisdudóvok fenntartására pedig együttesen 450 ft szavaztatott meg s fog kiutaltatni a közmiv. alaptól. — Hönsch Dezső, kir. főmérnök, előterjesztette egyebek közt az államépítészeti hivatalnak terjedelmes munkálatát azokról a megterhelhetési arányokról, melyek szerint az állami utakon érdekelt községek (szám szerint 208) a területükön átvonuló útszakaszok fenntartásával járó többlet-költségek erejéig a törvény szerint külön-külön is megrovandók lenné-

nek. A javaslat szerint kinálkoznék e címen az utépitési költségvetés javára évente 38,452 ft. Minthogy a javaslat mélyebb tanulmányt s bővebb megfontolást kíván, mielőtt e munkálat alapján a hozzájárulási arányoknak tárgyalása, lehetőleg még a jövő évi jannár hó folyamán, az egyes községekkel megkezdetnék: a munkálat sokszorosítatni és tanulmányozás végett a közig. biz. tagok között kiosztatni rendeltetett. — Szervicsky Ödön biz. tag felszólalásából folyólag felhivatott a járási főszolgabíró és a kir. főmérnök, hogy az újhelyszőlősei útszakasznak járhatóvá tétele és jó karban tartása tekintetéből haladéktalanul intézkedjenek. — Becske Bálint, kir. pénzügyigazgató jelentése szerint ez évi okt. hóban befizettek egyenes adóban: 220,202 ft 63¹/₂ krt (a multhoz mérten most többet 18,843 ft 45¹/₂ krral) hátrálékban maradt: 833,186 ft 49 kr. Hadmentességi díjra befolyt: 10,004 ft 04 kr. (most több 2612 ft 68¹/₂ krral) hátrálék ezen a címen: 70,032 ft 62 kr. A községeknek regalekártalanítási ügye, 17 község kivételével, végérvényes elintéztést nyert. — Végül fölemlítjük, hogy Obsitnyik János, agyidóci, Merva Miklós körömi és Fazekas Sándor, monoki lakos, hadköteleseknek kivételes nősülés megengedéseért benyújtott folyamodásuk kedvező elintéztésben részesült.

A vallás és közokt. minister mindazoknál a községi népiszkoláknál, a hol a tanító, mint népszámláló ügynökre szükség lesz, 1891. évi január hó első hetében a tanítást beszüntetni rendelte.

A ragados száj- és körömfájás fellépete Dávidvágy, Velejte és Gercsely község marhaállományában, — ellenben megszűnt Kirdy-helmecsen.

Hirek a nagyvilágból.

Vilmos, hollandi király temetése az ország fővárosában, Hágában, f. hó 4 én volt, óriási néptömeg részvétele mellett. A halottas kocsit egy másik kocsit követte, mely három méter magasan volt megrakva koszorúkkal.

Afrikai lázadó leverése. Bihé, Afrikának egyik régebben ösmert és Portugáliának meghódított állama, fellázadt. Portugalia fegyveres erőt küldött a lázadók ellen. Jelentik, hogy a portugálok legyőzték a felkelőket, de ők maguk is nagy veszteségeket szenvedtek. — Bihé-nek egyik fejedelme apósa volt a negyvenes években Afrikába utazott s Bihében letelepedett híres hazánkfiának, Magyar Lászlónak.

Babes dr., Bukarestben a bakteriológiai intézet igazgatója, kijelentette hallgatói előtt, hogy a veszettség ellen olyan szert és kezelést talált ki, mely akkor is használ, midőn a veszettségnek első jelei már mutatkoznak. Ez a Babesiu professor egyébként arról is nevezetes, hogy a magyar állam pénzén nyerte Budapesten és Párisban a Pasteur-féle intézetben orvosi kiképzését, azután háttal fordított jöltevényének s Oláhországba költözött.

2,285,632 ft fölölleg. Dunajevszky osztrák pénzügyminister a birodalmi tanács ülésén Bécsben e napokban nyújtotta be az osztrák örökös tartományok részére készített 1891. évi költségvetést, melyben a bevételi fölölleg közel harmadfél-millió fttal van preliminálva.

Hirek az országból.

Az ujoncozási törvényjavaslat egy rendelkezik, hogy a jövő évi sorozás márc. 1-től apr. 4 ig fog megtartatni. Mérték alá állanak az 1870, 1869 és 1868 évbéli korosztályok. Kivántatik a cs. és kir. közös hadsereg és tengerészet számára 42,711, a kir. honvédség számára 12,500 legény; — azok, akik e jutalékon felül alkalmasaknak találtnak, a póttartalékba soroztatnak.

Pécseu a tifusszal szövetkezett influenza úgy elhatalmasodott, hogy legújabb tudósítás szerint a betegek száma meghaladta a 2000-et!

Uj ezüstbánya. Karánsebes (Krassó-Szörény vm.) közelében gazdag ezüst erekre bukkantak. A földmívelésügyi minister szakértőt küldött a lelet megvizsgálására.

Égi szivárványt láttak nov. hó 29 én Kolozsvárt s környékén.

Csáky Albin gf. kultuszminister a katolikus autonómia létesítése tárgyában szükséges lépések megbeszélésére értekezletet hívott egybe. A minister tizennyolc előkelőséget szólított föl a katolikus világból, hogy a Bpsten f. hó 21-én tartandó értekezleten résztvegyenek.

39,260 ftnyi fölölleg. A képviselőház f. hó 4-én befejezte az 1891 re, szóló állami költségvetés tárgyalását. Wekerle dr. pénzügyminister rögtön benyújtotta a költségvetési törvényjavaslatot, mely a kiadások eredményösszegét 368,969,328 ftban, a bevételek fölöllegét 369,008,583 ftban s így a költségvetés fölöllegét 39,260 ftban állapítja meg.

Különfélék.

(Személyi hírek) Kecskés Antal, s. a. -ujhelyi g. k. lelkész-esperes, szentszéki ülnökké nevezetett ki. Gratulálunk! — Payssoss Andor, arvaszéki elnök, lapunknak volt felelős szerkesztője, mult hó 30-án ünnepelte névnapját. A hivatalától betegség miatt távollévő főtisztviselőt magánlakásán testületileg kereste föl az arvaszék s tisztelő barátai is számosan látogattak meg. Az őszinte szívből gratulálókhoz mi is a legmelegebb érzsessel csatlakozunk, egyszersmind kívánjuk, hogy teljes jó egészségének birtokában öt a közügyek élén s legkiválóbb munkatársaink közt mielőbb viszontláthassuk. — Ormány Miklós drt, az ujhelyi kegyes-rendi nagy-gimnáziumnak jeles igazgató-tanárát, névnapja előestéjén, folyó hó hó 5-ikén, az intézeti tanuló-ifjuság szerenád-dal köszöntötte; névnapján pedig sokan látogattak meg a szülők, tanügybarátok és a tisztelők sorából, hogy élőszóval röjják le halás elismerésük adóját. A jeles tanférfinak a magunk részéről is minden jót kívánva, óhajtjuk, hogy ötet mielőbb a s. a. -ujhelyi főgimnáziumnak igazgatói székében üdvözölhessük — ad multos annos!

(Az ujévi gratulációk megváltása.) Itt az ideje, hogy t. olvasóinkat ismételve emlékeztessük arra, hogy vidéken lakó jó ismerőseinknek vagy hozzátartozóinknak szánt ujévi gratulációikat a s. a. -ujhelyi árvaház-alap javára váltásák meg, Ahelyett, t. i. hogy uj évre leveleket gyártanak s azokat a postán továbbítanak: az erre elpazarolt idő, pénz és fáradság ellenértéke fejében bizonyos összeget, a fentebb megjelölt célra, küldjenek be szerkesztőségünkhöz. Mi a pénzösszeget nyilvánosan nyugtatjuk s jószándéku rendeltetése helyére juttatjuk, uj évi szerencsekívánatukat pedig lapunk utján, melyet a vármegyének minden községében olvasnak, tudomására adjuk mindenkinek, akit illet. Ebből a gyakorlatból már 118 ft gyűlt be a multban s kamatozik az árvák javára! Bizalommal fordulunk tehát újra lapunk t. olvasó közönségéhez s kérjük, hogy váltás-összegeiket hozzánk, mint már 1887, 1888, 1889-ben is tették, idejekorán eljuttatni sziveskedjenek. A szerkesztőség részéről az uj évi gratulációk megváltására ezennel felajánlunk 3 fto. Adja az ég, hogy e csekély összeg t. olvasóinknak áldozatkészsége szászszorosan megnagyobbítsa!

(Iskolalátogatás.) Főispánunk ömeltósága, a tan- és nevelésügynek lelkes pártfogója, f. hó 5-én, d. e. meglátogatta a s. a. -ujhelyi női ipariskolát, hogy annak, lapunkban és szelölőztetett, szervezete és iránya felől magát személyes tapasztalat szerint is tájékozhasssa. Ömeltósága jó felőráig időzött a tanteremben. Tuzetesen megsejmelte a serény foglalkozásban talált növendékeknek különféle kézi munkáit. Örömmel győződött meg a növendékeknek kitartó szorgalmáról és ipari ügyességéről; az ez alkalommal nyert általános imperessziók szerint mégis jónak, sőt szükségesnek találta, hogy a tanrend az életviszonyokhoz mérten módosíttassék. Hisszük, sőt megvagyunk győződve róla, hogy ez a látogatás maradandó hatással járt, s csak javára fog szolgálni az ipariskola jövőjének. Mai számunkban már nemcsak nyilatkozik, de közeli reformokat is helyez kilátásba az iskolai elnökség. Ugy legyen!

(S. a. -Ujhely város költségvetése.) A városi számvevői bizottság az 1891. évi költségvetést 26,143 ft bevétellel, és 63,760 ft 88 krlyi kiadással állapította meg és ajánlotta elfogadásra. A költségvetést folyó hó 2-án tartott közgyűlésében tárgyalta a képviselőtestület s Viczmány Ödön abbeli indítványa, hogy a költségvetés keretében szervezeti tényeket belefoglalni nem lehetvén, az a törvényhatóságilag jóváhagyott szabályrendelet értelmében igazíttassék ki, elfogadtatott s így a bevételek fölölleg 25,743 ftban, a kiadások fölöllege 54,320 ft 88 krban, a fedezetlen hiány összege pedig 28,577 ft 88 krban állapított meg, melynek fedezésére az ideiglenes pótdó kulcs a földadó minden forintja után 37⁵/₁₀₀, s a többi adónemek után 41 kr lenne. Az ekként kiigazított s elfogadott költségvetés jóváhagyás végett a vármegye törvényhatóságához felterjesztetett.

(Meghívás) a s. a. -ujhelyi polgári olvasókönyvtára javára a vármegyeháza nagytermében folyó 1890. évi december hó 14 én tartandó jótékony célú hangversenyre. Szivességből közreműködnek: 1. Chyzer Margit k. a. és Hlavathy József ur (hegedü zongora-kisérettel) 2. Polonyi Elemér zongoraművész ur (zongora.) 3. Dobokay Kálmán és Mátray Ödön dr. urak gordonka (zongora-kisérettel) 4. Vandruska Antal és Csutkay Béla urak (fuvola kettős.) 5. Margitai József dr. és Fintér István urak (mágán dalok zongora-kisérettel.) 6. A s. a. -ujhelyi dalárda. Jegyek ára: Körszék I—III. sor 1 ft 50 kr IV—VI. sor 1 ft 20 kr. a többi sor 80 kr. Karzati ülőhely 80. Állóhely 50 kr. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s a „Zemplén“-ben nyugtáztatnak. Jegyek előre válthatók Szentgyörgyi Vilmos ur kereskedésében. A hangverseny kezdete esteli 7 és fél órákor. Részletes műsor a hangverseny estéjén osztatik szét. — Külön meghívók ez alkalommal nem adattak ki. — A jegyek nagy kelendőségéből kö-

vetkezett a hangversenynek látogatottságára, már mostan jövedelhetjük, hogy ott lesz a fél város. Majd meglátjuk!

(Sátoralja-Ujhely lelkes hölgyei) az árvaház berendezéséhez szükséges összeg gyarapítása céljából folyó hó 27-ikén, a vármegyeháza termében, táncal egybekötött közcsoportot rendeznek, melyre a meghívók e napokban fognak szétküldetni.

(Tanulók felruházása.) Mint minden évben, úgy ez évi november 30-án is egy egész sereg szegény iskolás gyermeket ruházott fel a helybeli status-quo izr. hitközségben létező szegény iskolázó gyermekeket segélyező egyesület. Hatvannyolc tanuló (fiú- és leány gyermek) részesült e jótéteményben, — az iskola tanulóinak negyedrésze! A felruházás költségeihez a helybeli izr. öngyűlölet: 50 fttal járult. Képzeltető-e annál nagyobb jótétemény, mint mikor ily szegény teremtéseknek alkalmat nyújtanak, hogy a tél zordonsága ellen védve tanulmányaikat rendesen folytathassák. Ki tudja, hányan fognak közülük egykor ugyan e községnek, tán a hazának is díszére válni? — Ezen jótékony egyesület tizenöt évi működése bizonyítja, hogy a felebaráti szeretet filléreivel roppant eredményeket lehet társulatilag előidézni. Hisz ez egyesületet nagyjából 10—20 krnyi havi járulékból gyűjti össze pénzerejét oly egyszerű segélyezésekre!... Azért azt hisszük, hogy vármegyénk minden községében igen könnyen lehetne létrehozni ilyen szegény iskolázó gyermekeket felsegélyező egyesületet, — csak legyen ember, ki e magas eszme terjesztője legyen. Mondanunk sem kell, hogy legelső sorban a tanító kötelessége, hogy saját községét az ilyen egyesület életbeléptetésének nyerve meg. A helybeli szegény izr. isk. gyermekeket segítő egyesület eszméjét is 15 évvel ezelőtt Singer Izrael és Knopfler Sándor néptanítók pendítették meg. Ha minden tanító erkölcsi erejének egész hatalmát az egyesület eszméjének kifejtésére felhasználja, akkor bizonyosan akadnak mindenütt az eszme valószínűsítésére buzgalmat tanúsító férfiak, kik őt támogatni fogják. — A hitközségi iskola épületében végbement ruhakiosztási ünnepség méltó volt a tettehez, Nagy Armin dr., egyesületi elnök, megnyitó beszéde után a hitközség főbírája és Friedlőber Albert iskolaszéki elnök mondtak alkalmi beszédeket. K.

(Gyártelepi munkások ügye.) A vármegye közg. bizottsága f. évi október havi üléséből a gyártelepi munkások létszámának apasztása miatt feliratot intézett a kereskedelmi miniszterhez, melyre e napokban a következő válasz érkezett: Az ujhelyi műhelyben 1890. év folyamán havonként átlag 396 munkás volt alkalmazva, míg 1889. évben csak 338 volt a munkások számának havi átlaga. A folyó évnek 10. havában 156 munkás lépett ki a munkából illetve bocsátott el, kik helyett ismét más munkások fogadtattak fel. Az eltávozott munkások közül 11 vándorolt ki, munkahiány miatt pedig csak 7 munkás lett elbocsátva. Ezek szerint tehát a közg. bizottság feltevéseiben erre nézve foglaltak tévesek, mert a s. a. ujhelyi műhelyben a munkások száma nem apadt, hanem még növekedett a folyó évben. Megjegyzésként a miniszter, hogy forgalmi viszonyaink mellett a műhelyi munkák váltakozó mértékben való folytatása el nem kerülhet; mert önként érthető, hogy az őszi nagy forgalom idején, midőn a kociskra és mozdonyokra a legnagyobb szükség van, csak azon járművek javíttatnak át, melyek forgalomban biztonsági tekintetből nem hagyhatók. Ekkor tehát a műhelyekben kevesebb a munka és a munkáltatást is meg kell szorítani. Figyelmezteti továbbá a miniszter a közg. bizottságot, hogy értesülései szerint Ujhelyben a munkások nézve a megélhetés feltételei ma igen sulyosak és különösen egészséges és jutányos lakások hiányoznak.* Minthogy pedig ily viszonyok között a munkások szaporítása a létező hátrányokat még növelné, holott ezek elhárítására Zemplén vármegyének és különösen Ujhely városának kellene törekednie, ennél fogva a műhelyi munka és a munkások számának szaporítása iránti kérelmét, a körülményekhez képest csak akkor tehetné további intézkedés tárgyává, ha a vármegye és város részéről komoly törekvéseket fog látni a létező viszonyok javítására.

(Az ujhelyi posta hivatal) udvari hátsó ajtajának két sarkvasát, egyik szolgál, mikor m. hó 30-án reggel kinyitotta, helyéről kihuzva találta, úgy hogy az ajtófélfát megbillent. Vajjon szándékos feszítés, vagy a sarkvasak laza szögezése okozta-e ezt, a hatósági nyomozás nem állapíthatta meg, mivel semmi erőszak, vagy egyéb gyanus jeleknek nyoma nem találtatott.

(Időjárás.) Felvirradt a hentesekre, az igazikra, meg a tisztelbeliekre. Most van az ő szüretjük! Szalón nyelven szólva: a rőfögök napjai. meg vannak számlálva — vulgó: beütött az istennyila a disznó-ólakba. Mert bizonyos, hogy amily kedvező a csipős hideg idő az ember kedves egészségének, époly ártalmas a kukoricától megömbölyödött hizókéra nézve. Nem is mulik el nap

* Ez nagyon téves információ; hiszen a hivatalos statisztika szerint ma is 90 lakás áll üresen; az pedig köztudomású dolog, hogy városunkban a lakások közegészségi tekintetben nagy darab földön ritkítják párjukat. Szerk.

mostanában javszékelés, vérontás és sűrű haláloszólás nélkül... Kívánjuk, hogy ne akadjon jó keresztény ház, melynek lakói a hentes kezével meg ne szegessék azt a parancsolatot, hogy: ne öl!

(Előleges színházi jelentés.) Van szerencsém S. a. Ujhely város és vidéke n. é. műpártoló közönségét tisztelettel értesíteni, miszerint jelenleg a Miskolc városi színházban működő jól szervezett dráma-, vigjáték-, népszínmű- és operette-szintársulattal f. évi december hó 17-étől 7 estére terjedő rövid színi évadot nyitok. Színe fog-nak kerülni: *Hussárserelem*, *Hozomány nélkül*, *Nagyraemertt vigjátékok*, *Fenyegerek* (Gigerlik) énekes bohózat. *Szegény Jónán* operette. *Nani*, *Fityfity* népszínművek. Mélyen tisztelt n. é. közönség! Örömmel ragadtam meg az alkalmat, hogy a s. a. ujhelyi műpártoló közönségnek, mely két éves színgazgatói pályámon több alkalommal volt kegyes rokonszenvével és pártfogásával szerencsésültem, most, a színházi évad derekán, néhány élvezetes színházi estét szereshessek. Ugyanez alkalommal el nem mulaszthatom a n. é. közönség tájékoztatás végett e helyen is felemlíteni, hogy a közelmúltban általam tervezett s előre hirdett s. a. ujhelyi őszi színi évadról az operette-előadásokhoz szükségeltető zenekar hiánya miatt kellett lemondanom. Ezidő szererint azonban reményem van, hogy — legalább az operette előadásokhoz — a Miskolcra allomásozó cs. k. 5. gyalogezred zenekarával szerencsém megnyerhetni. Erre nézve a lépéseket megvettem s illetékes helyen biztató ígéretet nyertem Magamat a s. a. ujhelyi műpártoló közönség kegyes jóindulatába ajánlván, maradok Miskolcra, 1890. dec. 2. Alázatos szolgáljuk: *Halmay Imre*, színgazgató.

(Tolvaj nő.) F. hó 2-án este, a vasuti indóházban Nasztanovics, városi rendőr, letartóztatta Matyis Erzsébet cseleji illetőségű csavargó lányt, gyanus viselete és költekezése miatt. Megmota-sakor 54 fttal találtak nála, melynek holszerzésére vonatkozólag hosszas faggatás, csürés és csavarást után azt vallotta, hogy azt a legénye miha'lyi vasuti állomásnál, egy előtte ismeretlen részeg ember zsebéből vette ki, amikor az őtet ölelte. A kárvalott, egy beregvármegyei Csomenkó Vaszil nevű rusznjak atyafi, mint értesülünk, a csendőrség előtt ugyan ilyenképen adta elő panaszát, azzal a különbséggel, hogy nem mint a tettes állítja 70 ft, hanem 280 forint volt veres börtárcájában, melyet zsebéből az ölelések árán kicsúszott. A tolvajnót átadták a bíróságnak.

(A kir. törvényszékről.) *Gyujtogatás.* Folyó évi aug. hó 5-ik napján Nagy-Bári községben a tűzvész 10 lakóházat s nagymennyiségű életne-müt pusztított el s a lakosok Szabó Mihályt, Kása János nagy-bári lakos bérését, gyanusították a gyujtogatással, mert Szabó Mihály többször fenyegetőzött, hogy felgyújtja a Kása János életne-müit. Ezt a gyanut megerősítette az is, hogy Szabó Mihály a tűz kiütése után a faluból meg-szökött. A folyó hó 1-én tartott végtárgyaláskor nem merült fel oly bizonyíték, mely kétségtelenné tette volna, hogy Szabó Mihály volt a gyujtog-tó és így a kir. törvényszék Szabó Mihályt a gyuj-togatás vádjá alól felmentette. — *Felmentve a gyil-kosság vádjá alól.* Nemcsak a büntető jogász, ha-nem a nagy közönséget is érdeklő bűnügy került végtárgyalásra f. hó 4-ik napján a kir. törvény-széknel. Szikora Albert Gedeont pénzügyőr gyil-kosság büntette miatt állott a bíróság előtt. Ezen bűnügy részletei a következők: folyó évi február hó 24-én a mező laborczi pénzügyőri szakasz-ból Pogány Ferenc és kiskorú Albert Gedeon Mező-Laborcz környékén őráraton voltak, s este hat óra tájban Szikora lélekszakadva futott be Szropkó-Polenára s a községi birónak jelentette, hogy társát a Havajból Szt.-Polenára vezető országúton véletlenségből meglőtte. A szegény Pogány Fe-rencet a keresésére indult sztr.-polenai lakosok az országúton halva találták átlótt mellet, teljes szol-gálati felszerelésben, s a boncolás kiderítette, hogy hátulról alig két-három lépésnyi távolságból felé irányzott puska lövésnek esett áldozatul s hogy a lövés, a Pogány Ferenc szívére menve keresztül, rögtönös halált okozott. A letartóztatott Szikora Albert a szerencsétlen eseményre vonatkozólag azt vallotta, hogy mikor Havaj és Szt.-Polena között este felé egy erős helyre értek, engedel-met kért Pogány Ferenc fővigyázótól, hogy fey-verét megtölthesse s a fegyver töltése közben a *Wernul*-puska sarkánya kezéből kicsúszott s a Po-gány Ferenc felé irányzott puska elsülvén, a go-lyó Pogány Ferenc hátába furódott. Ez az elő-dás kigondoltnak tünt fel, mert a *Wernul*-puska megtöltése közben nem szükséges a sarkány fel-huzása s különben az orvosi vélemény szerint sem volt valószínű, hogy az egészen vízszintes irá-nyu lövés, töltés közben elsült puskaótól eredhetik volna. Ezenkívül úgy ismerték Szikora Albert Ge-deont mint házsártos, összeférhetetlen természetű embert, aki pénzügyőr társait, mint kiszolgált hu-szárőrmester, lenézte s nem látszott alaptalannak az a gyanu, hogy társát szándékosan ölte meg, annál is inkább, mert már akkor, a midőn Po-gány Ferenc fiatal nejtől s kis gyermekétől el-búcsúzott tréfálkozva említette: *nézve meg a férjét jól, mert ugysem látja többé.* A vég-tárgyaláskor a sulyos gyanu alapján *Birin-*

ger Artúr kir. alügyész, a gyilkosság büntette miatt kőtel általi halálra kérte ítéletet Szikora Albert Gedeont. Úgyesen csopotostofta a vád érveit; a beigazolt tényekből levont következtetésekkel igye-kezett kétségtelenné tenni, hogy Szikora pénzügy-őrtársát, aki iránt gyűlölettel viseltetett, előre meg-fontolt szándékkal ölte meg. A vádbeszéd ellené-ben *Kossuth* János dr. védő erős logikáról s a bünt-ető jog alapelveinek beható ismeretéről tanuskodó védőbeszédében, abból indult ki, hogy a bírónak nem a pusztá gyanu hanem a beigazolt tények alapján kell ítéletet hozni. Tényeket sorolt fel amellet, hogy Szikora Albert jó viszonyban élt Pogány Ferencel és így semmi oka sem volt, hogy társát meggyilkolja. Fejtette, hogy a be-igazolt tények nemhogy megdöntötték volna vád-lott állításait, de még valószínűbbé tették. Kimu-tatta, hogy vádlottat csupán gondatlanságból oko-zott emberölés vétsége terheli s kérte a bíróságot, hogy a vád és a védelem érveinek egybevetése után mentse fel vádlottat a gyilkosság vádjá alól. A bíróság, mely *Kulin* Ödön tanácselnökből, to-vábbá *Képes* Gyula és *Emőd* Béla szavazó-bírák-ból állott, a védő álláspontját tette magáévá s Szikora Albert Gedeont a gyilkosság büntettének vádjá alól felmentve, csupán a gondatlanságból okozott emberölés vétségében mondta ki bűnösnek s három évi fogházra ítélte.

(A Zemplén fekete táblája.) Városunknak nyomoruságos éjjeli világítása már e lapok hasáb-jain is annyit volt aposztrófálva, hogy annak az ál-lapotnak bővebb fessegetésébe bocsátkozni ezuttal sem kedvünk, sem terünk. Csak a közönség köré-ből naponként hallatszós jogos panasznak adunk hangot, mikor arra kérjük a város érdemes képvise-lőtestületét, hogy a már meglévő lámpáknak szaporításáról és mindenkoron és legfőképpen pedig kellő időben való följgyújtásáról gondoskodjék, mert napi renden van hogy 6, 7, sőt 8 óra tájában is, a város bármely részében koromsötétségben bo-torkálnak a nagy sárban és rontanak neki az em-berek egymás orrának. Hogy pedig e felszólítá-snak fogantja legyen: joggal remélheti a rend és közbiztonságon kívül a fulig megadózott közönség is.

(Halálozások.) *Mikovszky* János, vármegyénk g. k. lelkész karának egyik veteránja, falkusi, — majd 1879-től bodrog szerdahelyi, — legutóbb pe-dig nyugdíjas g. k. lelkész, Vécseán, f. évi novem-ber hó 27-én, életkorának 68-ik évében elhunyt. Nov. 20-án a vécsi templomi ünnep alkalmával még ifju papi lelkesedéssel celebrált. Tiszta haza-fisága mellett több hátrahagyott verse is tanus-kodik, melynek tehnikája ugyan öreg pennára vall, de örök ifju lelkesedés lengi át azoknak min-denik sorát. Nyugodjék békében! — *Kozma* Antal gercselyi ev. ref. lelkésznek közszeregetben álló neje Gercselyben, f. hó 5-én, életkorának 24-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Halálát, férjén, számos rokonain s ismerősein kívül egy kis árva siratja. Béke hamvaira!

(Nemeslelkű tanügy barát) *N. Polenáról* írják: *Bernert* Ferenc, bécsi lakos, nagy-polenai földesúr, nem egyszer tetteleg bebizonyította már, hogy a népnevelés-, a magyaros kultúra iránt, dacára hogy született német, kiváló érdeklődéssel viseltetik. Mint nagy-polenai birtokos s kegyúr f. év novem-ber hó 29-én birtokát jöven megtékinteni, egy-szersmind a nagy-polenai g. k. népiskolát is sze-rencseltette látogatásával. A gyermekek ünnepi díszben, dobogó szívvél várták a múltból ösmert jölelkű kegyurat. D e. 11-kor lépett az iskolába a n.-polenai g. k. lelkész és iskola-igazgató *Bihary* Emil, s az iskolaszék egy két tagjától kísérvé. A ruthén-ajku gyermekek szép öszhangban az *Él-tesse Istenünk soká* stb. kezdetű magyar felköszöntő-dallal üdvözölték a földesurat; aztán olvastak, irtak, számoltak, magyarul s ruthénul vegyest s végre több magyar dalt s legvégül az *Isten áld meg a magyart* kezdetű himnuszt énekelték el. A jó német úr, aki különben érti s törve beszéli is a magyar nyelvet, látható örömmel hallgatta az előadottakat, végül egy jó órai ott időzés után kizöszönetet és teljes elismerést fejezte ki a tani-tónak és igazgatónak, a gyermekek részére pedig ajándékképen bizonyos összeget adott át a tani-tónak. Látván továbbá, hogy az iskolának csak egy ócska pléh-kályhája van (mert anyagi viszo-nyai jobbat venni nem engedtek), egy új s telje-sen megfelelő vaskályhát volt kegyes ajándékozni. Ez alkalommal az igazgató lelkész szöba hoz-ván, hogy a közel jövőben a modern tankövetel-ményeknek megfelelően szeretne új iskolát s ta-nító lakot építtetni. A földesúr kijelentette, hogy itt *N. Polenán, Magyarországh véghatárán, a magyar nemzeti közművelődés oltárán ő is áldozni óhajtván: az ujjonnan építendő népiskolához megkívántató ösz-szes fa- és kőanyagot ingyen megajánlja, egy-szersmind megígérte, hogy az építés költségeihez száz forinttal hozzájárul.* Kedves kötelességet tel-jesítünk tehát, ha e különben önmagát dicsérvő tettet nyilvánosságra hozzuk, s a magyar kultúra iránt melegen érdeklődő német urnak forrón kí-vánjuk, hogy *Bernert* Ferencet a magyarok Istene sokáig éltesse! r. l.

(Eljegyzés.) *Dely* Lajos f.-dobszai körjegyző, eljegyezte *Rákóczy* Mariska kisaszonyt F. Dobszán (Abauj-Torna vm.).

(Járványos betegségek.) Szőlősközségben a kanyaró, Garany községben pedig a roncsló toklub (difteritisz) járványszerűen lépett föl.

(Névváltoztatás) Svauzári Károly, zavatkai lakos, vezetéknevének Zári-ra kért átváltoztatását a kir. belügyminister megengedte.

(Országos vásár.) A mádi országos vásár a f. hó 10-én fog megtartani.

(Hütlén kocsis.) Eppstein József, galiciai származású házaló, e napokban szekerével a Csörgő melletti u. n. határkorcsmában tartott pihenőt. Szekere és Meichler János nevű kocsisa, az állásban lett helyet, míg a gazda, a korcsmaszállóban tartott szieszát. Ez alatt kocsisa, a szekeren volt látat feltörte és abból gazdája 200 ftját, házaló könyvét és egyéb értékes okmányait ellopván, megszökött. A csendőrség azonban harmadnapra nyomára jött, és letartóztatta, de már csak 34 ftot talált nála. A kir. ügyészséghez került.

(Végtárgyalások.) A jövő héten következő bűnügyek kerülnek végtárgyalásra a kir. törvényszéknél; december 10-én: sikkasztással vádolt Eiser Fáni és társa bűnügye; lopás büntetvével vádolt Gyugya András és Zámbo Mihály bűnügye; — december 11-én: súlyos testi sértéssel vádolt Geczi Haravcsák Mihály és Geczi Péter bűnügye; foglyi zsoldtal vádolt Harmati Lajos bűnügye; közokirat hamisítással vádolt Farkas János bűnügye; hatóság elleni erőszakkal vádolt Pillár József bűnügye; magánlakásértéssel vádolt Kertész János bűnügye; — december 15-én: lopással vádolt Pedur Erzsébet bűnügye; súlyos testi sértés és hatóság elleni erőszakkal vádolt Rilyák János bűnügye; lopással és sikkasztással vádolt Deutsch Mária bűnügye.

A községi jegyző és bíró urak figyelmét tisztelettel fölkérjük, hogy a Zemplén 1891. évi naptárából kellő készletet tartottunk föl számukra. A múlt évben ugyanis sajnálattal tapasztaltuk, hogy későn érkezett megrendeléseikre nem számítva, készlet hiányából igényeiknek eleget nem tehetünk. Ez évben gondunk volt arra, hogy a nagyobb kereslet dacára is eleget tehesünk később érkező megrendeléseknek. Egyszermind kérjük a bíró és jegyző urakat, hogy a naptárak beszerzése iránt nálunk két hét lefolyása alatt jelentkezni sziveskedjenek, mert azontul a számukra fentartott példányokat is könyvpiacon kellene bocsátanunk. *A Zemplén kiadóhivatala.*

(Legszebb karácsonyi ajándék!) Egy labakon álló teljesen új diszes négy oktávás *szimbalom* eladó. Hol? megmondja e lap kiadóhivatala.

(Szerek fagyos daganatok ellen.) Beköszöntött a hideg idő, nemsokára majd a fagy okoz kellemetlenséget, mert minden védelem dacára is roppant fájós daganatot hozhat lábunkra, vagy testünknek más részére. Alkalmassal szerekkel a bajt igen jól lehet ellensúlyozni. Egy-két igen jó recepttel sietünk idejekorán jó tanácsot adni. A testnek bármely fagyos részére igen ajánlatos 4 rész jód, 30 r. éter és 100 rész kollódium keveréket tenni. *Kepes dr.* az északsarki expedíció alkalmával ennek kitűnő hasznát vette. — *Nordenkjöld*-nek, a híres sarki utazónak, rendes kenőcs volt teste fagyott részeinek gyógyítására, ez a keverék: higanyszublimát 91.35 gramm, ricinus olaj 40 csepp, terpentinolaj 60 csepp, kollódium 36.54 gramm. — Igen jó továbbá 3 evőkanálnyi terpentintolaj, 12 evőkanálnyi lenolaj és 1 tojássárgájából készült kenőcs. — Feltört fagyos daganatok ellen a legjobb szer plumb acet. sol. i. r., Ol. camphor. 2 r. a kettő kétszeres mennyiségű oldott viaszszal kevertetik, a melybe még kevés olajat is adnak. — A fagyos daganatok viszketését sikeresen lehet enyhíteni 1 rész terpentintolaj, 6 rész oliva olaj és 1 r. kénsav keverékével. Először az olajok kevertetnek egymással, azután a sav cseppenkint adatik a keverékhez. A bekenés kétszer-háromszor napjában eszközöndő. — Nagyon ajánlják föl nem tört daganatok ellen ezt: Unguentum Hydrarg. nitr. 8 r., kámför 1 r., terpentintolaj 2 r., oliv olaj 4 r. Gyenge bekenés reggel és este. — Mint háziszert nagyon jónak mondják, ha a zelfert megfőzzük vízben addig, míg szétesett és a fagyos daganatot ezzel a vízzel mossuk oly forrón, mint az azt illető csak elviselheti. — Igen gyorsan hat és különösen a viszketést akadályozza meg az Ammonium sulfoichthylicum keveréke (egyenlő mennyiségben) terpentintolajjal. A fagyos testrészt langyos szappanos vízzel lemossuk, rákenjük a keveréket és azután vattába burkoljuk.

Irodalom.

Új könyvek. A Franklin-társulat kiadásában Budapestben, újabban megjelent s hozzánk beküldött könyvek a következők: *Faiusi könyvtár.* 39. füzet. A gazdasági és haszon-növények termelése. Különös tekintettel magról való tenyész-tésükre. A magyar gazdaközönség számára írta Dr. Nyáry Ferenc. Ára füze 50 kr. *Olasó könyvtár.* Szerkeszti Gyulai Pál. 276-284. füzet. Tartalmuk: 276. füzet. Indiána. Sand Györgytől. Franciából Récsi Emil 80 kr. 277. füzet. Arany János. Emlékezés. Irta Gyulai Pál 20 kr. 278. füzet. Utazás ismeretlen állomás felé. 1849-1856. Irta Barsi József 80 kr. 279. füzet. A Saint-cyri kisasszonyok. Vigjáték 5 felvonásban. Irta id. Dumas Sándor. Franciából fordította Fáy J. Béla 30 kr.

280. dűzet A zokoli uraság két leánya. Elbeszélés. Irta Csiky Gergely 30 kr. 281. füzet. Horatius. Élet és jellemrajz. Irta Szász Károly 30 kr. 282. füzet. Molly mama. Regény. Irta Peard Frances (Mary. Angolból fordította Sz. E. 50 kr. 283. füzet. Kis János superintendens emlékezései életéből. Maga által feljegyezve. Második kiadás 1 frt 20 kr. 284. füzet. A nagyra-termett. Vigjáték 3 felvonásban. Irta Csiky Gergely. A m. t. Akadémia 1889-iki pályázatán 200 arany Karácsonyi-díjat nyert 40 kr.

Új zeneművek. A »Kassai diák« Erkel Elek legújabb operettjéből mely a népszínházban nagy sikert aratott következő legkedveltebb dalok. melyeket Blaháné és Vidor énekelik, két füzetben jelentek meg: s. p. 1. Nem láthatam meg őt. — 2. Titkon, titkon szeretek. — 3. Itt vagyok a déljábas tájakon. — (Keringő) 4. Biró vagyok Kassán. — 5. Ó mond el azt. — (Kettős) 6. Egy nyári regg szép hajnalán. — (Románc) 7. Igy van ez már divatban. — (Couplet) 8. Ó enyém! — (Kettős) 9. Ah szeretni oly édes. — (Keringő) 10. Ugy remeg szívem mint a virág. — (Románc) 11. Suttogni csak kettesbe jó. — (Keringő) 12. Ez szép hódítás. — (Hármas) 13. Protekció-couplet. — 14. Párba jelenet. — 15. Rózsakertben rózsá-ág. — 16. Dal a kis kakasról. — 17. Indulól. — 18. Stári baba mladi pán. (Tipegő)

A diszesen kiállított operett a »Harmonia« nemz. zenemű-kereskedésben jelent meg. Ára egy füzetnek 1 frt 80 kr.

Diszes kiállításban került a könyvpiacon az általunk is már előre jelzett »Rózsatenyésztés«, első füzet. A »Rózsatenyésztés« terjedelmes nagy munka lesz. A mű első füzetében ismerteti a rózsák eredetét, a mely maga élvezetes olvasmányt nyújt, aztán áttér a rózsák helye, talaja, javítása s a rózsák jó tenyésztésének alkalmazására. Ugyane füzetben kezdődik egy különálló fejezetben: a rózsák tervezése és a rózsák elhelyezése a virágos kertben. Összintén mondhatjuk, hogy e szép tartalom-mal szépen kiállított munka hűzapot pótol irodalmunkban s azért tiszta lelkiismerettel ajánljuk nemcsak a rózsákat kedvelő és tenyésztő nagy közönségnek, hanem a kertészeknek is, kik szintén sokat tanulhatnak belőle. A mű több mint száz képpel lesz diszítve s előfizetni is lehet rá 1/4 évre 1 frt 20 krral Tarczali Dezső kiadónál Nyiregyházán, vagy bármely hiteles hazai könyvtárban.

A Hét» Kiss József hetilapjának legújabb (48.) száma a szokottnál fényesebb kiállításban némi késsedelemmel jelent meg. E késsedelem oka adminisztratív körülményekben keresendő. A lap ugyanis nyomdát és adminisztrációt cserélt és az ily alkalommal elmaradhatatlan zavarok két napig késleltették megjelenését. A Hét szerkesztője és kiadója felkéri azon előfizetőit, a kiknek példánya e zavarok folytán netalán elmaradt volna, hogy azt azonnal reklamálni sziveskedjenek. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VII. József körút 44. szám.

Marcali Henrik »A legújabb kor története« című nagy-szabású munkájából Révai testvérek mint e kiváló mű kiadói most küldték meg nekünk a 6-7. füzetet. Iaméltelen elmoudu-tuk már, hogy Marcali történelmi munkája nem az a száraz tudományos könyv, mely legfőképpen csak szakemberek érdek-lődését kelti fel, nem az év számkok rideg halmazala, mely a legfeszültebb figyelmet is épp attól szokta elvonni, a mi nélkül a történelem olvasása vagy tanulmányozása sem nem hasznos, sem nem élvezetes, de ritka szakavatottsággal megírt oly munka, melyet regényes színezetnek teljes hiánya dacára csak oly gyönyörrel lapozunk végig, mintha bármely érdekesítő regény hőseinek és eseményeinek fejlődését lenék mindinkább foko-zódó kíváncsisággal mindaddig, míg ezeknek sorsa iránt a szerző bennünket meg nem nyugtatott. A most előtűnk fekvő két füzetet különösen az teszi érdekessé, hogy ezekben hazánkban örökre kiható átalakulásával Széchenyi. Kosuth, Deák nyírvános fellépésével és közjogi alkotásaikkal ismert meg bennünket. Ajánljuk e jeles mű megszerzését mindenkinek, annyival is inkább mert pompásan kiállított 5 ives füzetek egyenkint csak 30 krajcárba kerülnek s megszerzethetők Révai testvérek kiadóhivatalában (Budapest, IV., váci-utca 1. sz.).

Rózsakévelőknek. Czapary Albert műkértész, kit ez év elején az a nem mindennapi kintűtetés ért, hogy a »Szobai edényes növénytenyésztés«-ről írt munkáját József főher-cég ő fensége, mint a »Magyar kertészeti egyesület« fővéd-nöke, saját költségén nyomata ki: most ismét egy hűzapot pótoló jeles munkával gyarapította szakirodalmunkat. Rózsatenyésztés cím alatt írt munkát, melyből mindenki megismer-heti ezen közkeveltségnek örvendő virág ápolására és tenyész-tésére vonatkozó szükséges dolgokat. A munka 16 füzetben fog megjelenni számos ábrával és színes könyvmatu rózsaké-pel leendő diszítve. Előfizetési ára 1/4 évre (4 füzet) 1 ft 20 kr. 1/2 évre (8 füzet) 2 frt 40 kr. 3/4 évre (12 füzet) 3 frt 60 kr. egész évre (16 füzet, a teljes munka) 4 frt 80 kr. — Tekintettel arra, hogy a kertészeti irodalomban ezen mű párat-lanul áll, tehát hűzapot pótol — melegen ajánljuk a közön-ség pártfogásába, mint oly művet, amely jeles tulajdonal fogva hivatva van a hasonló, — de silányul szerkesztett — német munkákat kiszorítani hazánkban. — Az első füzet dec. elején jelenik meg s annak méltartására még visszatérünk. — Az előfizetési pénzek Tarczali Dezső könyvkiadóhivatalában. Nyiregyházára küldendők be. — Előfizetéseket bármely hazai könyvkereskedés elfogad.

Egyesületi és társas élet.

Nyilvános számadás.

A vármegyebeli tűzkárosultak javára nov. hó 16-tól dec. hó 4-éig a következő könyörado-mányok érkeztek az alispáni hivatalhoz:

1. Hajdúvármegye alispánjától Tokaj részére	40 ft.
2. Amerikából özv. Balogh Já-nosné b. olaszii volt lakos-tól Tokaj részére:	115 ft.
3. Fiamei dohánygyári tiszttek Tokaj részére:	99 ft.
4. Dóbb István gyűjtése K.-Hel-meczről a vármegyeyi tűz-károsultak javára:	20 ft.
Összesen:	274 ft.

A közönség köréből.

— Alak és tartalomért a beküldő felelős. —

Még néhány szó a női-ipartanodáról.

A Zemplén utolsó számában a *nyiltér* rova-tában*) egy közlemény jelent meg Szabóné (sic) aláírással, melynek írónöje éles kritika alá veszi a tanoda eddigi működési irányát. Olvasva e köz-

leményt, engedelmet kérek a szerkesztőségétől hogy becses lapját e tárgyban s ez alkalommal utoljára igénybe vehessem; kérve, hogy soraimnak más helyet s nem a *nyiltér* rovatot tartsa fel, mint mely hely inkább megfelelően egy ily tanoda mű-ködési irányára bírálatainak.**)

Mindenekelőtt köszönetem fejezem ki a cikk-írónönek, hogy az ipartanoda működése iránt oly nagy *morális* érdeklődéssel viseltetik, hogy az »y« jelű cikk elolvasásának oly nagy figyelmet szen-telt s végre, hogy nyilatkozata által alkalmat ad nekem a viszonzulásra, melyben foglalkozhatom alaposabban a tanoda eddigi működésével, s az ezutáni programmal, melyet csak azután akartam közölni, ha a tanoda a mostani vajadásokon átment s annak további fennállását biztosítottnak látom. Közleménye folytán korábban teszem azt, mint-sem szándékoztam, s örölk nek, mert hiszem, hogy (a mennyiben az előbbi cikkemnek nem si-került volna) ez által hozzájárulok annak népszé-rűbbé tételéhez.

Az eddigi tanterv szerint a tanulókkal a tanítást a legprimitívebb kézimunkákon kezdték meg. Kaptak mintakendőket, a kötés különböző fajait, horgolást s a legkülönbözőbb foltozás s gomblyukak kivarásabban gyakorolták magukat. Aztán a fehérnemű varrásban s pedig úgy női, mint férfi fehérneműk kiszabásában, s azoknak épen úgy egyszerűen, mint a legfinomabb izlésseli előállításában lettek oktattva s végre a varrottasok elkészítése s a hímzések mindennemű változataiban. A ruhaszabás az utóbbi időben lett mérsékelt díj mellett különórán előadva, mely díj (2 ft) min-denestre aránylag ahoz az összeghez képest, me-lyért más helyeken a szabászatot tanítják, nem mondható magasnak. Azok azonban, kik 2 évig tanultak s elég jártasságot szereztek mindennemű munkák elkészítésében a *szabászatot*, mint *rendes* tantárgyat tanulták a 3-ik évben.

Ime ez volt a multban követett program, s e mellett megtanulhatták a leányok a különböző foltozások s javítások körüli eljárást, a kötetést, a fehérnemű varrást és pedig igen alaposan, a him-zést s ha kedvük volt s csekély pénzáladozatot nem sajnáltak a ruhaszabászatot is, mint a hogy tényleg mindezt meg is tanulták, s a régebb tanítványok, mint igen számos alkalommal tapasztaltam, a legnagyobb előmeréssel nyilatkoznak a tanoda felől. Ha e tanmódszer mellett a cikk-írónö kedves leánya tanultságával nincsen meg-elegedve, úgy nem oly távol álló okokban, nem a tanításban keresse a hibát, hanem — hogy mi-ben, a nőekkel szembeni udvariasság tiltja meg-mondani. A gimnáziumba sok tanuló jár, mind-egyik tanul, de nem mindegyik tud, pedig egy-szerre s egyenlően lesznek tanítva. Lehet, hogy leánya sok, szerinte felesleges dolgot tanult, pl. a kokhinchinai (azt hiszem ezt akarta írni) törölköző rojtjának mintáját is, de a mint neki felesleges volt ezt tanulni, úgy felesleges hatás vadászo salang volt az közleményében is, mely nélkül épen úgy célt ért volna, mint e nagyon megszokott frázissal.

A fent vázolt tantervből látni, hogy nem csak torta, de kalács és kenyér is volt az, amit a tanoda tanítványainak nyújtott. Ha a tanítvá-nyok finomabb munkáiban is oktatást nyertek, mint minőt a mindennapi szükséglet megkiván, ezt egy *tanodától* követelni is lehetett, az minden-estre helyes volt, hisz az alapszabályok szerint a tanoda (s nem műhely) egyik célja az izlés ne-mesítése s terjesztése. Azt gondolom, hogy na-gyon sokan a szülők közül nem lettek volna meg-elegedve, ha leányaik *csak* kenyeret vittek volna haza, hisz cikkírónö maga is beösméri, hogy inyenc s neki is izletes a torta. Hogy a főzés terére kövessem, bizonynyal nem lenne leánya szakács tudományával megelégedve, ha annak főzés s sütés körüli ösmereite a kenyeren kez-dődnének s azon végződnének is. Épen azért nem helyeslem részemről azon ajánlatát, hogy az ipar-tanoda közönséges szabó-műhelylyé alakuljon át. Hi-z tudtommal ily szabó-műhely nem egy, de sok van városunkban, s nem hiszem, hogy ily üzletszerű vállalat támogatására a tagok közül bárki is vállalkozzék. Illik ez azoknak, kik jelen-leg is azzal foglalkoznak, beillik Pesten a Koroná-utca divat-kereskedéseibe, teheti egy *szabóné*, de nem egy tanoda, hogy tanítványai munkásságát felhasználja s azzal geschäfteljen, s a munkáját nemcsak morális, de anyagi felelősséget is vállal-jon De még ha ezt meg is engedném, ily *szabó-üzlet* mellett a kiképzés bizony csak egyoldalú lehetne, már pedig nem minden a tanodából ki-kerülő gyermek megy varrónőnek. S hol tanulná meg a gyermek azt a gyakorlatosságot, melylyel birnia kell, ha a szabászatba fog? Ismét csak vagy otthon, vagy varró-iskolába. Azt írja cikk-írónö, hogy: így van ez más praktikusan gondol-kozó helyeken. Lekötelez, ha e más praktikusan gondolkozó helyek adresszét átadja. Részemről felkerestem mindazon városokat levélileg, hol női-ipartanoda van, s hasonlóan szerkezetéről nem érte-

*) Azt hisszük, hogy ebben a rovatban jól fogja ma-gát érezni. Szerk.

sültem, s ha cikkirónó szives leend utbaigazitást adni, a legnagyobb köszönettel veszem, hogy felkeresve őket, hasznosítsam e tanodánál is azt, a mi más helyen alkalmasnak bizonyult.

Eddig a tanoda előnyeiről szólottam, nem vagyok elfogult, s beösmérem, hogy hátrányai is voltak, amelyen változtatni kelle.

Első főhiba, hogy a tanodába csak havonként iratkoznak be s némely tanítvány (különösen azon hónapokban, melyekben több ünnep van) egy-két óra is kimarad, hogy midőn kedve tartja, ismét beiratkozzék. Nagyon természetes, hogy így az egyöntetű rendszeres tanítás megvolt nehezítve.

Egy második hiba, hogy a szépészeti, az ízlésnemesítő munkákra talán valamivel több gond lett fordítva, mint a praktikusra, ebben a tekintetben a szülők hibásak, amennyiben az anyagot a varráshoz ők adták.

A harmadik, hogy a szabászatot, mint rendes tantárgyat, csak két évi gyakorlat után kezdhették meg.

E hibák felsorolása bizonyítja, hogy nem vagyok elfogult, s hogy részben felszólalásom indokolt, ezzel azonban nem akarom a tanoda praktikus értékét kétségbevonni (mit megcáfol a tanítványok száma, s az, hogy e szám inkább növekszik, mint apad; pedig ha a szülők nem lennének megelégedve, nem adnák leányaikat, minden kényszer nélkül, oly iskolába, melyben tanulni nem lehet), s ha cikkirónó a kiállításon a fény, pompa s szemképrázató selyem- s bársonymunkák mellett nem látta az igen szépen dolgozott fehérneműek halmazát, ezt csak annak tulajdonítom, hogy, miként maga bevalja, szeméi el voltak káprázva.

A fent említett hibákat belátva, midőn azon kitüntető szerencse ért, hogy a tanoda elnökségére folkérték, jeleztem főbb vonalaiban az irányt, melynek követését a közgyűlésnek ajánlani fogom. A tanoda 3 évi ciklusra szerveződik, s ezen 3 évre egy programot fogad el, melynek azonban addig, míg a ciklus le nem jár, nem volt jogom változtatni.

A múlt hóban tartott közgyűlésen alkalman nyílt az a tagok elé terjeszteni, mely jövőre nézve el is lett fogadva, s mely főbb pontjaiban a következő:

1. A tanódszer rendszeresen be lesz osztva s a tanítványok, kik legalább egy félévre iratkoznak be, tartoznak a tanrendet követni.

2. A tanításban a *fisuly* a fehérneművarrás s szabászatra fordítandó.

3. Hogy minden évben, egy meghatározott számú, szegényebb sorsú gyermek vétessék föl, kik a varrás minden nemében a *legalaposabban* s pedig díjtalanul begyakoroltassanak, s kik aztán az egyesülettől diplomát kapnak. Az egyesület megyszerzte tudomásul hozza e tanult varrónők kiképzését, s ajánlja őket kelengyék megvarrása s mindennemű, e szakba vágó ruhaneműek elkészítésére, s az ez irányban hozzáfutóknak tanítványai közül ajánl. Valószínű, hogyha az ipartanodának ez irányú működése köztudomásra jut, s ha tanítványai megfelelnek a követelményeknek, oly nagy leend a kereslet, hogy sok szegény gyermeknek jövője biztosítva leend.

4. Miután számos szülő van, ki gyermekét csak a kézimunkák bizonyos szakjában akarja begyakorolni, hogy ezek se essenek el a tanulás lehetőségétől, ezek fölvetetnek havonként, mint rendkívüli hallgatók, s havi 2 frtot fizetnek.

Ily irányú működés, ily tanrendszer mellett tartat is ad a tanoda s kényeret is tanítványainak. Megfelel azon célnak, hogy szegényebb sorsúak általa megélhetési módot szereznek, jobbmódúaknak megadja e módot minden irányban ügyesség elsajátítására s az általános ízlés kiművelésének a városban egy hatalmas tényezője.

Mint az igen tisztelt cikkirónó láthatja, ha *előbb is*, mint ő ajánlotta, s ha nem is az általa ajánlott módon, de oly irányban történt az eddigi rendszeren változtatás, mely hivatva van emelni a tanoda praktikus értékét, mely program ellett fogadva a közgyűlés által, s melyben, azt hiszem, a cikkirónó is megnyugvást talál.

Midőn a nagyon tisztelt cikkirónónek szives érdeklődése és szives tanácsát megköszöném, kérem ne vonja meg továbbra is ez érdeklődést a tanodától, s ne csak a kiállításra jöjjön, hanem látogassa meg (gyakrabban, mint eddig tette) a tanodát munkaidőben is, s legyen meggyőződve; ha hibát talál, szives figyelmeztetését a legnagyobb köszönettel veendő:

dr. Hornyay Béla,
az ipartanoda elnöke.)

TANÜGY.

A kegyes-tanítórendiek Zemlénvármegyében.

XL. Hudra János k. r. tanártól.

1797. dec. 9. Fölvitattik az igazgató, hogy váratlanul gyakran látogassa meg a tanuló lakását; megteheti ezt esetleg más tanár is; de az exhortátornak kötelessége. A cél az: vajjon nem olvasnak-e tiltott könyveket?

*) Evvel a tiltott befejeztük.

Szerk.

1797. dec. 13. Az ország különböző részeiben több helyen fordulván elő rendetlenkedés, verekedés, az igazgató az ily hajlamokat figyelemmel kíséri, s ha kihágások történnek, még kisebb mértékben is, a törvény teljes szigorával járjon el. Ha pedig nagyobb a baj s esetleg sebesítéssel jár, akkor az ifjút, ha nemes, adja át a vmegyéi, ha nem nemes, a polgári hatóságnak.

1798. apr. 10. Szigorúan tiltatik oly tanulóknak magánórát adni, kik ugyanazon intézettől megválni kényszerítve voltak.

1799. máj. 17. Ki 3-4 napot folytonos egymásutánban ok nélkül elmulaszt, szigorúan büntetendő; ha pedig többször ismétlődik, kizárást von maga után.

1800. nov. 20. Valahányszor az ifjuság testi letileg jelen meg az istentiszteleten, körmeneteken, vagy bárhol hivatalosan, a tanári kar is teljes számmal ott legyen.

1802. aug. 19. *Voltaire*, *Rousseau* s mások műveit, melyek a vallásnak, erkölcsnek s így az egész társadalomnak kárára vannak, a könyvtárakból kiadni nem szabad; kivéve azon esetet, ha állításaikat, nézeteiket megcáfolni akarják.

1806. febr. 16. Az ország öt tankerületre osztott, u. m. a *budai*, *nagyvárad*, *posonyi*, *kassai* és *győri*. A szerzetesek által ellátott gimnáziumokban az igazgatót felsőbb jóváhagyás mellett a rendfőnök nevezi ki; ugyan ő nevezi ki a rendi tanárokat is.

1812. márc. 6. A főigazgató a „*Ratio educationis*” alapján elrendeli, hogy ezentúl vasár- és ünnepnapokon minden tanár a saját osztálya ifjainak külön tartozik szent beszédet tartani; megtagyja, hogy az exhortálás ne bizassék, mint eddig, egy tanárra.

1812. ápril 14. A főigazgató tudomásra hozza, hogy a helybeli igazgató, *Sivulsky* József, aranyéremmel lett kitüntetve.

1814. márc. 9. Ujból felhivatik az igazgató, hogy ügyeljen fel, nehogy az ifjuság veszélyes fegyvereket, töröket, botokat, vagy bárminemű sértőeszközöket magával hordjon; továbbá télen 6, nyáron 8 órán túl lakását el ne hagyja.

1816. máj. 24. Fölvitattik az igazgató, hogy Jézus Krisztus szenvedése, vagy a szentek életéből vett produkciókat a színpadon tiltsa be.

1817. dec. 20. Ismételt felszólítatnak a tanárok, hogy gyakrabban tegyenek látogatást a tanuló lakásán, hogy így otthoni magukviseléséről is biztos tudomást szerezzenek.

1818. nov. 17. Az évközi szünet módosul. Karácsoni szünet dec. 24-től újévig. A nagy szünet szept. 15-én kezdődik s tart nov. 1-ig.

1819. máj. 8. A magyar nyelv és irodalom rendes tantárgy lesz.

1825. dec. 20. A vizsgálatok a direktor elnöke alatt tartandók meg.

1826. máj. 25. A vizsgálatok díjait és a tanárok mellékes foglalkozásait illetőleg intézkedik. A javító-vizsgálatokért nem jár semmi díj; magánvizsgálatokért, ha félévről van szó 2 frt, ha egész évről 4 frt. A privata tilos; csak akkor van megengedve, ha nem saját tanítványainkat oktatjuk. De a következő évben (1826. apr. 21.) mir meg van engedve mérsékelt díjért, ha az igazgató ellenőri.

1827. márc. 17. Azon tanuló, kik az első félévi vizsgálaton a vallástánból másod- vagy harmadrendű tanjegyet kapnak, javító-vizsgálatra bocsáttatnak; de ha a második félévben nyertek ilyen osztályozást, akkor ismétlésre utasítatnak. Ha valaki ismétlő létére kapja a nevezett osztályzatok valamelyikét, az a gimn. látogatásától mindenkorra eltiltandó.

1828. aug. 3. Ha valaki valamely rendes tantárgyból bukott s ha mulasztását kellően, p. o. betegséggel igazolja: akkor javíthat; ha azonban a javító-vizsgálat letétele után a következő osztályban ugyanazon tantárgyból újra megbukik, ez esetben az iskola látogatásától eltiltandó.

1828. jan. 12. Kötelességévé tetetik az igazgatónak a színtársulatok által adandó darabokat átnézni és a drámai előadásoknál — amennyire lehet — személyesen jelen lenni.

1831. máj. 28. A nagy szünet aug. és szept. hónapokra áttétetik.

1833. dec. 24. A „*Stadium*” a tiltott művek közé sorozta ik.

1836. jan. 4. A második félévben a II., III. és IV. osztályokban a vallástan magyar nyelven taníttassék *Petheo Benedek* által szerkesztett és országszerte behozott tankönyv alapján.

1836. nov. 6. Közli a főigazgató a királyi rendeletet, melyszerint a tanulóifjuság kebelében semmiféle természetű társaság meg ne engedessék, s hogy nyilvános vizsgálatok vagy egyéb ünnepélyek alkalmával politikai színezetű beszédek tartása, költemények szavalása meg ne engedessék.

1838. máj. 7. A tanuló mind a magyar, mind a latin stílusban gyakoroltassanak. A földrajzot mappa nélkül ne tanulják. Nyilvános vizsgálatok alkalmával az I. és II. hum. tanítványai beszédekkel lépjenek föl; az alsóbb osztályokban pedig párbeszéd vagy egyes történeti személyek jellemzésének elbeszélésével szerepeljenek, hogy így

az ifjak hozzászokjanak a nyilvánossághoz, a bezedben ügyességet és bátorságot nyerjenek.

1843-ban már annyira megindult a magyar nyelvnek fölénye a latin fölött, hogy a rendfőnök figyelmezteti a tanárokat, miszerint a magyar nyelv művelése mellett ne hanyagolják el a latint se; különösen kiemeli, hogy a filozófiai osztályokban még a latin nyelv divatozik.

1848. apr. 24. kelt rendelet eltörli az eddig szokásban volt számszerinti osztályozást; ugyanakkor rendeli el a tanév korábbi berekesztését, hogy a szülőket a haza mostani válságos idejében meglehessen nyugtatui. A jövő tanév kezdetétől nov. 1-je tűzetik ki. A főigazgató is ugyanezt írja azon hozzáadással, hogyha az épület katonai célokra volna lefoglalva, akkor dec 1-je.

1850. jan. 21. Bécsben kelt irattal szigorúan megtiltatik a *Kegyes-tanítórendnek* a *noviciusok* felvétele. Ez intézkedés csak 1852-ben vált fölöslegessé, midőn *Szcitovszky* János, hgprimás, közbenjárása folytán a rend az udvarnál nemcsak kegyelmet nyert, de *Vácott* káptalan tartására is engedélyt kapott.

1858. okt. 2. Fölvitattatik az igazgató, hogy a tandíjból, mely félévenként 4 frt 20 kr., fedezze a gimn. szükségletét. Ettől különbözik a felvételi díj, mely az intézetbe első ízben belépő tanuló után 2 frt 10 kr-ával szedetik. Ez összeg könyvekre, mappákra, muzeumra stb. fordítandó.

A későbbi rendeletek részint a gimn. történetének elbeszélésénél, részint a különböző rendszerek előadásánál beolvastva előfordultak. De különben is már újabb korba esnek, mely bürokratikus terjengőssége folytán oly bőséget mutat fel, hogy mindazon rendeletek előadására, leírására, melyekkel az utolsó 30 év alatt tanügyünket boldogították, egy egészen külön kötetet kellene szárnyára bocsátani. Ez unalmas lenne, de fölösleges is, mert ezen korszakban felnevelkedve nagyobb-részint átéltek, éreztük hatását s nagyon jól emlékszünk a paragrafusokra, melyek szerint bennünket dirigáltak, vagy mint a szellemi ügynek szerény harcosa utóbb magam is tevékeny részt vettem azoknak másokkal szemben való alkalmazásában.

CSARNOK.

Koch dr.

Ezelőtt *Figaró* volt itt, *Figaró* volt ott, most *Koch* van mindenütt. Evvel a névvel vannak telve az újságok és az emberi koponyák. Evvel a névvel fekszik le, kél föl és ül le ebédjéhez a doktori sereg. Ebben a névben van letéve minden tuberkulózissal telített betegnek reménye. Mindenki örül *Koch* doktor találmányának, csupán a fránya bacillusok szepegnek tőle. Ime az emberiség legnagyobb ellensége krédóba került, a tudomány fölfegyverzett szemével megtalálta a mikroszkópikus állatot, aztán kitapasztalta ellenszerét, hogy magát az állatot tönkre téve, az ő házi urát, a beteget, a társadalomnak és családjának visszaadja.

Bizony jó volna, ha így volna, de nem így van. A tüdővész gyógyítása még mindig a problémák birodalmához tartozik. Mert bár *Koch* dr. fölfedezte a bacillusok ellenszerét, de a romlott tüdőnek új szövetet adni nem képes, vagy mint a laikusok mondják: új tüdőt csinálni ő sem tud.

Találmánya mégis nagyszerű. Ezelőtt a diagnózis megállapításánál — ha nem családunk — a *Skoda*-féle metodust alkalmazták. Az orvos t. i. a beteg hátán, mellén elkezdett, mint a harkály a fán, kopácsolni. Ha a döngetés, mint a harkálynál a rothadt fakéreg kalapálása, ürességet konstátált, akkor a páciens tüdeje romlott volt. Természetes, hogy ennek a módszernek érvényesülése részben a doktor hallószervétől, részben a beteg test természetétől függvén, egészen véve bizonytalan volt, legalább nem oly bizonyos, mint a harkály madárnak kukac-obszervációja. Nos, *Koch* dr. orvossága fölöslegessé teszi az orvosi füleket, mivel maga a gyógyszer figyel meg a beteget, idézván elő benne olyan tüneteket, minők csak egészségtelen embernél állanak és jöhetnek elő. Nem kevésbé fontos része találmányának, hogy az ugynevezett lúpusz-betegségeket, melyek szintén tuberkulózisos természetűek, teljesen gyógyítja, miáltal sok eltorzulástól menti meg az embereket.

A sok telegrafálásnak végeredménye tehát mégis csak az, hogy *Koch* ezidőszent mégsem találta föl a maga teljességében a tuberkulózisos betegségek panaceáját, de a bázist igenis megtalálta a további építéshez. Ki tudja, egy-két év múlva nem lesz-e fölfedezve az a gyógyítószer, mely után millió, meg millió korhadtt mell köhécsel?! Meglehet, hogy sohasem következik be az az idő, meglehet, hogy csak egy huszonnégy óra választ el bennünket tőle. Ki tudná azt megmondani? De ha ez bekövetkezik, ez lesz az emberiség legnagyobb szabású és leghumanisztikusabb találmánya, melyre a magyar ember nem mondhatja már, hogy: mégis huncut a német!

Szabó Kálmán.

KÖZGAZDASÁG.

Ha a hizó nem eszik.

Hizó sertések néha elvesztik az étvágyukat s annak következtében soványodnak; ez ellen biztos szer a következő: adjunk a hizóknak mindennap egynek-egynek, két össze-marokkal zabot, melyet következő módon készítünk el. Annyi zabot, a mennyi két napra szükséges, rétegenként kell fazékba vagy csőbörbe rakni és minden réteget sóval behinteni és annyi langyos vizet ráönteni, hogy a zab éppen be legyen takarva; minthogy a zab a vízben megdagad, az edényt nem kell egészen megtölteni; 24 óra alatt kell ezen beszózott zabból minden sertésnek két marékkal adni naponta, akkor az egész hizlalási idő alatt mindig jó étvágygyal esznek, bármit adnak elébök.

Minden héten egyszer lehet a zab közé dár-dany port (antimonium) keverni: minden sertésre egy késhegynyt számítva.

A pince-penész kiirtása.

A *Gyakorlati Mezőgazda* legutóbbi számában ily cím alatt: »Miként lehet a penészt a pincéből kipszítani?« önálló cikket közölt, melyből kivesszük s ajánljuk a következő jó tanácsot.

Legegyszerűbb módja a penész kiirtásának, ha az ászok-fákról, hordókról, falakról a penészt leseperjük s kefével gondosan letisztítjuk. Ez azonban, főleg nagyobb pincékben fáradságos és sokba kerülő munka. Ennél fogva kényszerrel, vagy klórfeszteszettel szoktak a bajon segíteni; de ez a mód is sok nehézséggel jár a gyakorlati kivitelben. Azért ha a penésztől meg akarunk szabadulni, vegyünk a pince nagyságához, az ászokfák és hordók mennyiségéhez mérten több-kevesebb *bóraxot* — ezt eső-, vagy folyóvízben olvasztjuk föl, még pedig forralás mellett. Egy 15 literes dézsa vízbe elegendő másfél kiló bórax, Forró vízben a bórax jól fölolvad, de kihűlés után egy része jegecsedik s az edény fenekére ülepszik.

Ezzel a bórax oldattal a penésztől már előbb gondosan megtisztított falat, hordót és ászokfát meszelő segítségével bemázoljuk. Ha később itt-ott mégis mutatkoznék penész, ott a letisztítást és bemázolást ismételni kell. Így a hordóknak, a vasabroncsoknak és ászokfáknak nem ártunk, a penészt pedig a legsikeresebben elpusztítjuk.

Káposzta-termelők figyelmébe.

Szintén a *Gyakorlati Mezőgazda* legutóbbi számából olvastuk: Ha ősztel a mezőn hagyott hordós- és kék-káposzta torzsáját jól szemügyre vesszük, látni fogjuk, hogy annak külsején sok, néha ötven kis báb is van odaragasztva a szárhoz. Ez a kis báb tavasszal mint lepke kikél koporsójából s roppant sok petét rak a káposztás föld közelében, — így aztán a káposztát pusztító hernyók száma évről-évre szaporodik. Ennek a bajnak elejét lehet venni, ha a káposzta-torzsát ős-zkor tövestül kitépetjük rakásba hányatjuk s elégetjük. Ilyen gondos eljárás után bizvást számíthatunk bő káposzta-aratásra.

HUMOR.

A társaságból.

— Nagyságos asszonyom ásit? Bizonyosan sok unalmas látogatója volt már ma?
— Oh nem. Kegyed az első!

Anyanyelv.

Fiu: Édes apám, kérem, miért mondják, hogy »anyanyelv«; miért nem mondják úgy is, hogy »apanyelv«?

Apa: Édes fiam, hát csak azért, mert az anyák rendszerint nyelvelnek, az apák meg hallgatnak.

Jó vigasztalás.

Apa (utjából haza térve): Hát te fiam mért sírsz?

Fiu: Megvert a mama!

Apa: No ne sírj kis fiam, ezután majd én verlek meg!

Szónyomozat.

Iszik = száj — *Színkőr* = koszoru. — *Bég* = bárány. — *Építés* = egészséges kritikus. — *Marha* = bolha. — *Flébanos* = bádogos. — *Sugár* = szent lélek az iskolában. — *Papir* = utolsókenet.

GONDOLATOK.

— Ha kedvesedtől az első csókot megkaptad, kötelezve vagy, hogy a többit is követeld.

— Az anyós csókja csak akkor viselhető el, ha búcsúcsók.

HIVATALOS RÉSZ.

1890. sz.

Zemplésvármegye alispánjától.

Ezen ministeri intézkedést az abban jelzett közhasznú műre a közigazgatási közegek körében

minél számosabb előzetesek gyűjtése céljából t

szolgabíró urnak másolatban kiadom

S. a. Ujhely, 1890. évi október hó 29-én.

Matolai Etele, alispán.

Másolat.

Magyar kir. belügyminister. 69.068./IV—7. Körendelet. Tóth Lajos nyitrai vármegyei galgóczi járási főszolgabíró és Szittyai Gyula ugyanottani volt községi jegyző, egy »Közigazgatási Kalauz, a járási és városi hatóságok, községi- és körjegyzők számára« című művet szerkesztettek és annak egy példányát hozzám bemutatták. Ezen mű következő hat fejezetben tárgyalja a járási, városi és községi hatóságok főbb teendőit, úgymint: I. A járási és városi hatóságok által vezetendő nyilvántartások és jegyzékek. II. Átnézeti táblázat a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágásokról. III. A katonai teendők sorrendje. IV. A járási és városi hatóságok időszaki teendőinek mutatója. V. A közigazgatási hatóságok előtt gyakrabban előforduló esetekben felveendő jegyzőkönyvek és irományminták. A községi- és körjegyzők határidőhöz kötött teendőinek időrendi mutatója. Mint a mű ezen alkatrészeinek felsorolásából kitetszik, az a járási, városi és községi közigazgatás teendőit, átvezetést nyújtó rendszeres egybeállításban foglalja össze és a részleteket illetőleg is eléggé megbízható adatokat tartalmaz, minél fogva elnevezésének megfelelőleg alkalmas arra, hogy a közigazgatási törvények és rendeletek nagy tömegében tájékozást nyújtson, hogy a tisztviselő eljárását megkönnyítse és ezáltal a közzolgálat pontos és szabályos menetét előmozdítsa. Mindezeknél fogva a közzolgálat érdekeinek vélek eleget tenni, midőn a törvényhatóság figyelmét a szóban levő, hézagot pótló és legközelebb megjelenő műre irányozván, felhívom, hogy ezen közhasznú segéd-könyvnek illető közegei, különösen a járási és községi tisztviselők körében való terjesztését alkalmas módon elősegítse, sőt tekintettel arra, miszerint a műnek az időnként változó törvények és rendeletek szerint leendő pótlása és javítása: is kilátásba van helyezve, már ezúttal is megjegyzem, miszerint a törvényhatóság oly irányú intézkedése, melynél fogva a mű az illető tisztviselők kézi könyvtára részére hivatalból szereztenék be, és hogy a törvényhatóság részéről a községekkel szemben is hasonló kijelentés tétessék, csak helyesléssel találkozunk. Végezetül megjegyzem, hogy a törvényhatóságnak a szerzők részéről nyomtatvány példányba közvetlenül beküldendő munka Tóth Lajos galgóczi járási főszolgabírónál 1 frt 20 kr. előzetes megküldése mellett kapható és hogy a szerzők részéről azon kérelemnek adatott kifejezés, hogy a megrendelések egy-egy törvényhatóság részéről a központban összegyűjtve együttesen eszközöltessenek. Budapesten, 1890. évi október hó 20-án. Gr. Szápáry s. k.

5 000/III 9. 1890. sz. Földművelésügyi m. k. minister.

Körendelet valamennyi törvényhatóságnak a szőlővessző-forgalom szabályozását illetőleg. (Folyt. és vége.)

III.

Altalános határozatok és az ellenőrzésére vonatkozó intézkedések.

13. A szőlővesszőszállítási engedélyek, illetőleg igazolványok kiállítása iránt a jelen rendelet értelmében illetékes hatóságokhoz intézett beadványok és megkeresések bélyegmentesek.

14. A szállítandó szőlővesszőknek jól elzárt deszkarekeszekbe, vagy kettős zsákvászonba kelcsomagolva lenniök.

A postahivatalok, vasutak, gőzhajók és egyéb közlekedési vállalatok csakis szállítási igazolvány-nyal kísért szőlővessző-szállítványokat vehetnek fel továbbítás végett. Az igazolvány-nyal kísért szállítványokat azonban fölvenni és továbbítani kötelesek.

A nevezett közlekedési hivatalok és vállalatok közegei ezen rendelkezés szigorú megtartásáért felelőséggel tartoznak.

A községi előljáróságok, valamint a pénzügyorségi közegek, saját hatáskörükben szintén szigorú felelőség terhe alatt ellenőrzést tartoznak gyakorolni a fölött, hogy jelen rendelet határozmányai pontosan megtartassanak. A csendőrség is köteleztetik rendes portyázásai alkalmával a szőlővessző-forgalomra a legpontosabban felügyelni és minden ez irányban észlelt szabályellenességek-nél szolgálati befolyást gyakorolni.

15. Ez alkalommal ismételtén felhívatik a törvényhatóság figyelmé arra is, hogy a szőlővessző-alkatrészei közül — a szőlővesszőtől eltekintve, melynek forgalmát a jelen rendelet határozmányai szabályozzák — egyedül a szőlőfűrt képezi szabad forgalom tárgyát és ennek kivételével a szőlővessző minden egyéb alkatrészének forgalma — az 1880-ik évi március hó 2-án 5,693. és október hó 22-én 30,574. sz. alatt kelt, valamint az ugyanazon évi június hó 28-án 16,492. sz. alatt kelt rendeletek értelmében — szigorúan tiltva van; miért is különös gonddal ellenőrizendő az, hogy a szőlőlevél, melylyel a filloxera szintén könnyen elhurcolható, semmi szín alatt forgalomba ne kerüljön, nevezetesen pedig gyümölcs vagy szőlőfűrt

csomagolásához ne használtassék. Az e részben fennálló tilalom áthágói ellen a törvényhatóság — az idézett rendeletek alapján — kellő szigorral járjon el.

16. Mindazok, kik a jelen rendelet határozmányait megszegik, kihágást követnek el, amely kihágás az 1883. XVII. törvénycik 12. §-ában megállapított büntetéssel sújtandó.

Továbbá mindazon közigazgatási közegek, kik ezen rendelet végrehajtása vagy pontos megtartásának ellenőrzése körül nem járnak el a köteleességszerű kellő pontossággal és szigorral: mulasztást követnek el, mely mulasztásaiért, vagy esetleg a rendelettel ellenkező intézkedéseikért az 1886. évi XXII. t. cz. 90. és köv. §§-ai, illetőleg az 1886. évi XXIII. t. czikkben szabályozott feyelmi eljárást útján fognak felelősségre vonatni.

Csendőrségi egyének, kik a fentjelölt ellenőrzés tekintetében mulasztást követnek el, illetékes előljáróságoknak följelentendők és azok által az e tekintetben fennálló törvények és szabályok szerint felelősségre vonandók.

A pénzügyorségi közegek által, saját hatáskörükben eszközölt eljárás közben ezen rendelet végrehajtása vagy pontos megtartásának ellenőrzése körül elkövetett mulasztások, a pénzügyorség szervezete és szolgálata iránti szabályok alapján feyelmi uton fognak büntettetni.

17. Ezen rendelet folytán a szőlővessző-forgalom beföldön való korlátozására vonatkozó előbbi rendeletek — és így a legutóbb 1887. évi január hó 11-én kibocsátott 69,172/1886. számú körrendelet határozmányai is — hatályon kívül helyeztetnek. A külfölddel, valamint a monarchia másik felével és Horvát-Szlavonországgal való szőlővessző-forgalomra nézve érvényes korlátozó rendelkezések továbbra is érintetlenül fentartatnak.

Budapesten, 1890. évi június hó 3-án.

Bethlen.

20427. sz.

Zemplésvármegye alispánjától.

Körösés és eredmény esetén jelentés tétel végett kiadom.

S. a. Ujhely, 1890. nov. 20.

alispán h. Viozmánd Ödön, főjegyző.

Másolat.

4697/kg. 90. szám. A bodrogközi járás főszolgabírójától. Tek. alispán ur! Tóth János Kis-rozvágyi lakos kérésére egy-fekete 9 éves 13¹/₂ markos jegytelen kanca és egy világos pej 13 jegytelen 7 éves kanca 10 f. évi nov. 14-én viradóra a kertaljai lucernából eltévedvén köröztesését kérvén. K. Helmecz 1890. nov. 17. Bencsik István s. k. főszolgabíró.

Zemplésvármegye bizottságának S. a. Ujhelyben, 1890. október hó 14-én tartott közgyűléséből.

299. sz. Az 1890. évi I. t. c. 24. §-a alapján és az állandó választmány által elfogadás végett bemutatott szabályrendelet elfogadtatván: Kihirdettetni és annak megtörténte után 15 nap múlva jóváhagyás végett a kir. kereskedelmi ministeriumhoz elnökileg bemutatattani rendeltetett. Kmft.

Jegyzette és kiadta:

Viozmándy Ödön, főjegyző.

Szabályrendelet

az 1890. évi I. t. c. 24. §-a alapján.

1. §. 1890. évi I. t. c. 24. §-a alapján a vármegye területén a törvény 25. §-ához képes összevont, adót nem fizető korosztályosok uti adójukat személyesen vagy fogadott napszámossal természetben tartoznak leszolgálni.

2. §. Hasonlóan természetben tartoznak leszolgálni uti adójukat, a bodrogközi, n.-mihályi, varannói, szinnai, homonnai és sztopkói járásokban mindazok, akik a törvény 23. §-ához képest három kézi napszám értékében 1 ft 50 kr, illetőleg egy igás napszám értékében 3 ft uti adóval vannak terhelve.

3. §. Az 1. és 2. §-ban nevezett adókötelezettek a törvény 24. §-a alapján a természetbeni kézi közmunkát *sommásan* következő arányban kötelesek leszolgálni:

a) Ha a kézi közmunkás, kőfejtéshez használtatik, a vármegye által kijelölt bányában, amely az adóköteles lakásától 5 kilométernél távolabb nem eshetik, tartozik az adóköteles 3 köbméter követ fejteni.

A bontó anyagok és eszközöket a vármegye szolgáltattja

b) Ha a kézi közmunkás a kifuvarozott kőrostálásához használtatik, tartozik az államépítészeti hivatal által kijelölt útszakaszon, amely lakásától 5 kilométernél távolabb nem lehet, 5 köbméter követ rostálni és rakásba visszarakni.

A rostát a vármegye szolgáltattja.

c) Ha a kézi közmunkás garmada kötöreshoz használtatik, tartozik 2 köbméter követ szabályszerűen apróra törni és garmadába visszarakni.

4. §. A természetbeni igás közmunka a törvény 24. §-a alapján sommás arányban következőképp lesz leszolgáltatandó.

a) A köfuvarozás a vármegye által kijelölt bányájából történik oly formán, hogy ha a bányától a távolság 5 kilométerre esik, akkor köteles a közmunkás 4 köbméter követ fuvarozni.

b) Ha a távolság 5 kilométeren felül 10 kilométerig terjed, akkor köteles 3 köbméter követ fuvarozni.

c) 15 kilométer távolságig pedig 2 köbméter kő lesz általa kifuvarozandó — és minden esetben gaumadába rakandó.

5. §. A természetben való utadó fele részben tavasszal május végéig, másik fele részben pedig ősszel november hó végéig leszolgáltatandó.

6. §. A ki közmunka kötelezettségének kellő időben eleget nem tesz, a törvény 24. §. utolsó előtti pontja értelmében három kézi napszámot 1 ft 50 kr-ral és minden egyfogatos igás napszámot 3 ft-nyal számítva, adótartozásának kétszerezését lesz köteles készpénzben kifizetni, amely úti váltásbér közigazgatási uton hajtatik be — nem fizethetés esetén a természetbeni közmunka som más értéke is (3. §) kétszeresen számítva lesz leszolgáltatandó, — mely utóbbi esetben szükség esetén karhatalom is alkalmazható.

A mulasztásban levő adó, illetőleg természetbeni közmunka kötelezettségek ellenében a kényszer szabályok alkalmazását az alispán rendeli el, illetőleg a 24. § utolsó előtti pontjának alkalmazása szerint intézkedik.

7. §. Az 1-ső és 2-ik §-okban utadójuknak természetbeni leszolgáltatására kötelezettek összeírását körjegyzőségekben a körjegyző, nagyközségekben az erre kirendelt tisztviselő, (jegyző vagy tanácsos) minden év május havában teljesíti és az összeírást a közmunka beosztása tervezetének elkészítése végett az államépítészeti hivatalhoz május hó végéig bemutatni köteles.

8. §. A beérkezett közmunka összeírás alapján az államépítészeti hivatal a beosztás tervezetét évenként az alispánnak július hó 15-ig bemutatván, az alispán az augusztus havi közgyűlésén a törvény 22-ik §-ához képest a költségvetés során, illetőleg a mennyiben a közmunka beosztás évenként, a költségvetés pedig csak min-

pen második évben képezheti előterjesztés tárgyát, önállóan is előterjesztést tesz.

9. §. Az augusztus havi közgyűlési bizottsági ülés által elfogadott, a szeptemberi törvényhatósági közgyűlés által jóváhagyott közmunka beosztási tervezet a törvényhatósági határozattal köztudomásra hozatván, a határozat keltétől számított 15 nap alatt az érdekeltek áltl fellebbezhető. A törvényhatósági határozat és tervezet a netalán beérkezett fellebbezésekkel együtt felsőbb jóváhagyás végett azon évi november hó végéig a nmsgu m. kir. kereskedelmi ministeriumhoz bemutatandók.

10. §. A jövő nagyobb közmunka beosztási kimutatás, a teljesítendő közmunka hovatfordításának és a kötelezettek tartozásának nyilvántartása tekintetéből, a számvetőségnek is kiadatik. A végrehajtási teendők teljesítése és ellenőrzése szempontjából pedig a határozat a kötelezettek névszerű kimutatása és kötelezettségüknek összege, az államépítészeti hivattal és a főszolgabírók útján a községekkel is közlendő leend.

11. §. A kifejtett, kifuvarozott, feltört, megrostált kő, illetőleg kavics, a kötelezettől ideiglenesen az útmester által vétetik át, de az államépítészeti hivatal, a közmunka teljes és megfelelő leszolgáltatását saját felelősségére ellenőrizni tartozik.

12. A fedanyag átvételét és általában a közmunka teljes és szabályszerű leszolgáltatását a vármegye által kijelölendő szakaszokon a törvény 19. §. 6-ik pontja alapján megválasztott bizottsági tag és az államépítészeti hivatal ellenőri, illetőleg felülvizsgálván átvételre vagy visszautasításra felelt határozni van hivatva.

13. §. Az utadó kötelezettek panaszaival felett a törvény 26. §. a alapján I-ső fokban a közgyűlési bizottság, II-od fokban pedig a nméltóságú m. kir. kereskedelmi minister határoz.

Kelt Zemplénvármegye bizottságának S.-a. Ujhelyben, 1890. okt. hó 14-én tartott közgyűlésében.

Jegyzette és kiadta:
Viczmány Ödön, főjegyző.

Nyiltér *)

Egész selyem nyomott Foulardok 1 frt 20 krtól
3 frt 90 krig
(körülbelül 450 különbözőszinben) öltözet és darabonkint
vámmentesen szétküld **Henneberg G.** (cs. és kir. udvari
szállító) gyári depója **Zürichben.** — Minták postafordul-
tával. — Levelek 10 kr. portóval.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Szerkesztőségi posta.

G. P. urnak, *Vehéz.* Mi a reklám helyett (mert amit K. nagy nevével most egyik-másik helyen üznek, igazán másnak nem nevezhető) tisztességesebbek tartjuk zajtalan módon aláírásokat gyűjteni. Fogadja el a mi jó tanácsunkat s ha tetszik kövesse.

K. K. urnak — *Holyben.* Ha türelemmel győzi — várhatja megjelenését. Több számra terjedő elbeszélések közlésétől idegenkedünk.

Egy fővárosi tanító annálisaiból. Bcigtatjuk a „Z” annálisaiba.

Riadó — *Ném sirjánál — Mákszemek — Erdő árnyában — Alom — Oh! ne nézz...* c. versek közölhetetlenek.

B-nak *S.-Patak.* Legjobb utbaigazítást talál a főiskolai könyvtárban. Egyébként *Horváth Mihály* azt állítja, hogy *Gajza* és *Győző* eredetileg egyet jelentettek, mert *Kalosa* kínai nyelven azt teszi, hogy: *győző.*

Szerdahelyinek. Régi igazság, hogy két dudás egy csárdában meg nem fér. Önök ezt a mondást így modernizálhatnák: két iskola (t. i. községi és felekezeti) egy faluban bajjal jár. Perpatvarukat közöljék a tanfelügyelőségekkel, — ők az intézkedésre hivatott fórumok.

O. L. város szabadságlevele. — érdekes régiség, de nem illik bele a mi lapunk keretébe. Próbálják elküldeni B.-Pestre a „Hazánk” szerkesztőségének.

A nagyzásból. Cikkének megértésére a mi felfogásunk, ismételt próbálkozás után is, gyengének bizonyult.

Felelős szerkesztő:

DÓKUS GYULA.

Főmunkatárs: **DONGÓ GY. GÉZA.**

Kiadótulajdonos: **ÖZV. BORUTH ELEMÉRNÉ.**

H I R D E T É S E K.

38016. szám. A m. kir. pénzügyigazgatóságtól.
V. 1890.

Állami italmérési adók, esetleg a kizárólagos italmérési jogosultság kibérlése iránti

ÁRVERÉS.

A sátorlaj-ujhelyi magy kir. pénzügyigazgatóság közhírré teszi, miszerint az 1888. évi XXXV. ik törv.-cikk értelmében, az alant nevezett községek területén, az italmérési adó beszedési joga, esetleg a kizárólagos italmérési jogosultság 1891. évi feltétlen hatálylyal 1892—3. évi évekre, a kölcsönös felmondás fenntartásával, nyilvános árverés útján bérbeadjatik.

1. M.-Laborcz Krasznibrod (a vasuti Kikiáltási ár pályaudvar kivételével) 2636 ft.
2. Tokaj 12.000 ft.

Az 1-ső árverés napja dec. 10-én d. u. 2 órakor, a 2-ik és 3-ik árverés dec. 11-én mégpedig a második délelőtti 8 órakor, a harmadik d. u. 2 órakor.

Mindhárom árverés a pénzügyigazgatóság hiv. helyiségében fog megtartatni.

A kizárólagos jog csak 1892. dec. 31-ig terjedő időre adható bérbe s feltétlen hatálylyal csak úgy, ha az illető ajánlattevő az 1893. évre a beszedési jogot is bérbe veszi.

Részletes feltételek a m. kir. pénzügyigazgatóságnál és a m. kir. pénzügyőri biztosoknál betekinthetők.

Írásbeli ajánlatok is elfogadtnak, melyek 50 kros bélyeggel s a kikiáltási ár 10%-val, mint bántépénzzel ellátva, legkésőbb az árverési napon, a szóbeli árverés megkezdése előtt, az árverés megtartásával megbízott tisztviselőhöz benyújtandók. Írásbeli ajánlatok akár csak egy, akár több községre csoportosítva is elfogadtnak.

Az árverelni óhajtó községek bántépénzzel letétele nem kötelezők.

S.-a.-Ujhely, 1890. decz. hó 1. napján.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

125. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott község előjárósága közhírré teszi, miszerint Morva község határában a vadászati jog *f. évi december hó 9-én* délelőtti 10 órakor a község bíró házánál tartandó árverésen az 1883. évi 20. t.-cz. értelmében bérbe fog adatni.

Kelt Morván, 1890. évi nov. 25-én.

Rozgonyi,
körjegyző.

Görög Mihály,
bíró.

Sirkövekre feliratok vésése és aranyozása

SIR-EMLEK-KÖVEK NAGY RAKTÁRA.

BURGER ADOLFNÁL

S.-A.-UJHELYT

Fütczán, a „Vörös ökör” vendéglő épületében.

MINDEN IDŐBEN

nagy választékban tartok s kívánatra feldílitok

POROSZ SZÜRKE MÁRVÁNY,

GRANIT, SZIANIT

és homokkő sarkövet.

Tisztelettel
BURGER ADOLF
vállalkozó. 24—

Kívánatra képes árjegyzék megtekintésül bérmentve küldetik.

Eladó ház.

A vasut közelében a kövágó utcán lévő 245. ö. sz. ház jutányos áron szabad kézből eladó. Bővebb értesítést nyerhetni lapunk kiadóhivatalában.

Tk 3285. sz. 1890.

Arverési hirdetményi kivonat.

A szerencsi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Stern Mór ab.-szántói végrehajtatónak Motil Jánosné szül. Róth Zsuzsanna szerencsi lakos végrehajtatást szenvedő elleni 69 frt 40 kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a szerencsi kir. járásbíró, területén lévő Tállya község határában fekvő, a tállyai 444. sz. tjkvben Motil Jánosné szül. Róth Zsuzsanna tulajdonán felvett (684—684/a). hrajzi és 275. ö. i. sz. ingatlanra 400 frt becs és kikiáltási árban — továbbá a tállyai 1813. sz. tjkvben ugyanannak tulajdonán felvett 2950. hr. sz. a Kővágón lévő szőlőre 274 ft becs- és kikiáltási árban, — továbbá a tállyai 2073. sz. tjkvben ugyanannak tulajdonán felvett 2608. hrajzi sz. a Megyesen lévő szőlőre 160 ft becs és kikiáltási árban, végül a tállyai 2034. sz. tjkvben foglalt 1780. hrajzi számú a Kőveshegyen lévő szőlőtől fele részben ifj. Motil Jánosné sz. Róth Zsuzsanna tulajdonán felvett birtokilletőségre az árverést 535 ftban ennell megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1890. évi december hó 15-ik napján d. e. 10 órakor Tállya község házánál megtartandó

nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladati fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 40 fto, 27 ft 40 krt, 16 fto és 53 ft 50 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. tvcikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov hó 1-én 3333. sz. a. kelt i. m. rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bántépénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szerencsen, a kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságnál, 1890. évi szept. hó 27-ik napján.

Kiss György, kir. aljbíró.

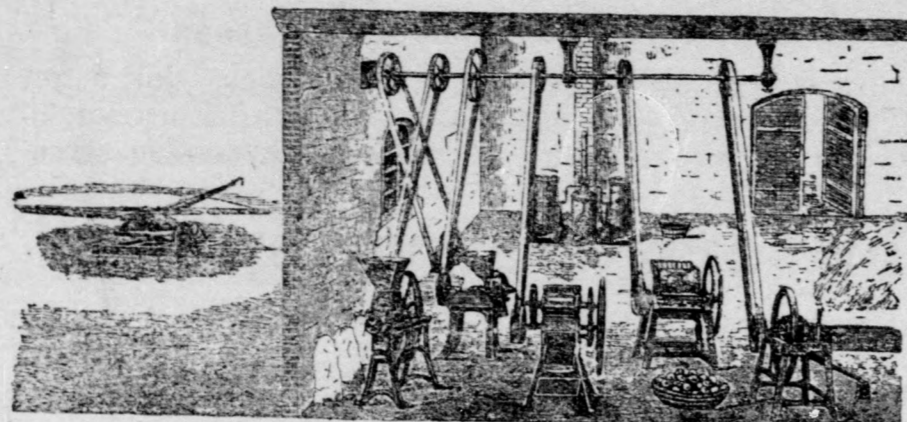
Miért kedvelik annyira a Horgony-Kőépítő-szekerényeket?

Mert nem válnak értéktelenné egy néhány nap múlva, mint a többi játékszerek, hanem a gyermekeknek évek hosszú során át mulató és oktató foglalkozási szerül szolgál, és a hosszú időtartamot tekintetbe véve a legolcsóbb játékszerek. Továbbá, mert az igazán pompás minták utánépítése a szülőknek is kellemes mulatságot szerez és minthogy mindegyik szekrény szabályszerűen kiegészíthető. A ki egy kevésbé értékes utánzás vételével által nem akarja maga magát megcsalni az utasítás vissza minden szekrényt melynek csomagolásán czégünk valamint gyári jelvényünk „a veres Horgony” hiányzik. — Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Richter F. Ad. és társa, Bécs, Nibelungengasse 4.

HERCZ ZSIGMOND

CLAYTON és SHUTTLEWORTH gépgyárosok képviselője
MISKOLCZON.

Ajánlja nagy raktárát
mindenféle takarmánykészítő
gépekből, nevezetesen :

szecskavágók, répvágók, ré-
zuzók, malmok, gőzfűlesztők-
ből.

Egy teljesen felszerelt
gőzfűlesztő kazán, mely

elegendő 100—150 db marhának való takarmány fűlesztésére 350 ft.

Nagyobb marhaállományok számára különösen ajánlok fenti ábra szerinti
takarmánykészítő kamrákat, járgány általi hajtásra, melyekre kívánatra részletes
költségvetéssel szívesen szolgálók.

TK. 3938/1890. sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A szerencsi kir. járásbíró mint tekkönyvi hatóság
közhírré teszi, hogy a miskolczi takarékegyesület végrehajtónak
Sóváry József végrehajtást szenvedő elleni tökekövetelés és
jár. iránti végrehajtási ügyében a szerencsi kir. járásbíró hatá-
rterületén lévő Hoporty község határában fekvő, a hoportyi
210. sz. tjkvben 354/7. és 354/44. hr. szám alatt felvett inga-
tlanból felelő részben Sóváry József tulajdonát tevő birtokillet-
őségre az ehhez tartozó 244. sz. tjkvben felvett közös birtok-
ból ugyancsak Sóváry József birtokilletőségével együtt 1022 ft
06 kiban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok
az 1891. évi január hó 30-ik napján délelőtt 10 órakor Hopo-
rty község házában megrendelt nyilvános árverésen a meg-
állapított kikiáltási áron alól is elfog adatni.

Árverezni szándékozik tartozni az ingatlanok becsá-
rának 10%-át, vagyis 102 ft 20 krt készpénzben vagy az 1881.
LX. t. c. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi no-
vember 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyi miniszteri ren-
delet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött
kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében
a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított
szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szerencsen, a kir. járásbíró, mint tekkönyvi
hatóságnál 1890. évi nov. hó 22-én.

Kiss György, kir aljbíró

Tk. 3937. sz. 1890.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szerencsi kir. járásbíró mint tekkönyvi hatóság
közhírré teszi, hogy a miskolczi takarékegyesület végrehajtónak
Hegedűs János csanadosi lakos végrehajtást szenvedő elleni
200 ft tökekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében
a szerencsi kir. járásbíró határában fekvő, a hoportyi 216. sz. tjkvben 354/2. és
354/39. hrsz. a. felvett ingatlanokból fele részben Hegedűs
János tulajdonát tevő birtokilletőségre az ehhez tartozó és a
244. tjkvben felvett közös birtokból ugyancsak Hegedűs János
birtokilletőségével együtt 340 ft becs és ezennel megállapított
kikiáltási áron az árverést elrendelte, és hogy a fennebb jet
lött ingatlan az 1890. évi január hó 30-ik napján délelőtt
11 órakor Hoporty község házában megrendelt nyilvános ár-
verésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartozni az ingatlan becsá-
rának 10%-át, vagyis 34 forintot készpénzben, vagy az 1881. évi
LX. tvc. 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881.
évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyi miniszteri
rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a
kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a
értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezé-
séről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt a kir. járásbíró, mint tekkönyvi hatóságnál
Szerencsen, 1890. évi november hó 22-én.

Kiss György,
kir. aljbíró.

Eladandó korcsmaépületek.

Nagyméltóságú idős Gróf Almásy
Kálmán és birtoktársai közös tulajdonához
tartozó, alább részletesen felsorolt korcsma-
épületek nyilvános árverésen, az alább meg-
jelölt időben, helyen és sorrendben örök
áron el fognak adatni; és pedig:

A) **Garanyban**, az urad. számtartói iro-
dában, 1890. évi December 14-én délutáni
2 órakor:

1. a Garanyi korcsmaépület és beltelke:

B) **Bodzás-Újlakon**, a városházánál,
1890. évi December 15-én délelőtti 9 órakor.

1. a B.-újlaki nagykorcsma melléképü-
leteivel és beltelkével.

2. a B.-újlaki kisútczai korcsma mel-
léképületével és beltelkével.

3. a B.-újlaki végső korcsmaépület bel-
telkével.

4. a B.-újlaki mészárszék.

C) **Kásón**, a bíróságánál, 1890. évi
December 16-án délelőtt 10 órakor:

1. a Kásói korcsmaépület és beltelke.

2. Czéke község határában fekvő erdő-
rész.

Az árverezők a kikiáltási ár 20%-át
az árverés megkezdése előtt a helyszínen
bánatpénzül készpénzben letenni tartoznak.

Az árverési feltételek alólírtnál S.-a.-Új-
helyen betekintheők.

S.-a.-Újhely, 1890. évi november 27-én.

Bydeskúty Sándor,

2-2

közös meghatalmazott.

9755. szám.

Polg. 1890.

Hirdetmény.

A Czéke községben gyakorolt italmé-
részi jogáért megállapított kártalanítási ösz-
szegre vonatkozólag az 1889. évi 45896.
sz. igazságügyi miniszteri rendelet 9-ik és
10. §§-hoz képest az egyezés megkísérlésére
s az igények tárgyalására határidőül 1890.
évi decz. hó 31-ik napjának d. e. 9 órája
a kir. törvényszék elé Major István kir. tör-
vényszéki bíró hivatal szobájába kitétetett.
Mely határidőre a közbirtokosság tagjai,
még pedig azok is, a kiknek az idéző vég-
zés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetés-
sel az elmaradásnak az idézett rendeletben
megállapított következményeire, ezennel
idéztetnek.

Kelt S.-a.-Ujhelyben, a kir. törvény-
széknek 1890. évi nov. hó 25-én tartott
üléséből.

Rácz, jegyző

Kolos, h. elnök.

Regále váltságról szóló

szelvényeket

vásárol

a legmagasabb áron

Stern Emanuel fia cég

Nyiregyházán.

Felvilágítást ad: Kelner Ede S.-a.-Ujhely.

SZÓLLÓSY SÁNDOR

SÁTORALJA-UJHELYBEN

ajánlja dusan felszerelt

üveg, porcellán, majolika,

DITMAR-féle lámpa,

Chinai ezüst és konyha felszerelési eszközök

raktárát

legolcsóbb gyári árakban.

Valódi amerikai császár.-olaj

nagy raktára.

Róth Bernát

vaskereskedő és bortermelő
S.-a.-Ujhelyt.

Van szerencsém a nagyérdemű közön-
ség becses tudomására hozni, hogy saját
termésű aszu és szomorodni boraimat alant
jegyzett árakon árusítom el, u. m.:

**Szomorodni borok régiek és
finomak literenkint 55 krtól 90
krig.**

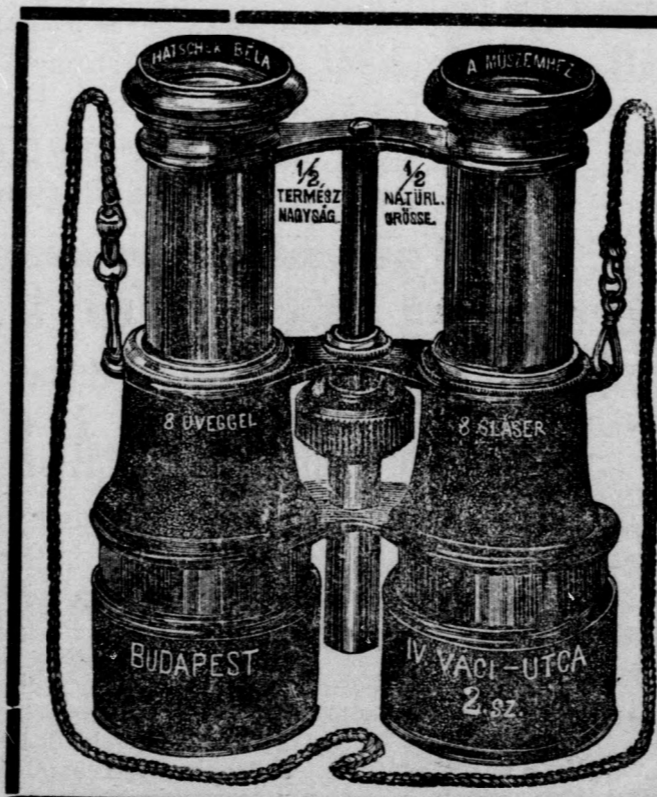
**Aszu borok régiek és nagyon
finomak palaezkonként 1 ft 20
krtól 2 ft 20 krig.**

Magamat a tisztelt közönség pártfogá-
sába ajánlva, maradtam

kiváló tisztelettel

Róth Bernát.

17-

Az én legújabb

tábori, utazó és színházi látcsöveim

a legjobbak és legolcsóbbak az eddigi eladásban előfor-
dultak közt. A látcsövek tiszta achromatikus 43 mm. ob-
jectiv átmérővel bírnak és minden szemhez alkalmasak;
nagyobb távolságra is erősen és tisztán elégé nagyítva mu-
tatnak, 8 üveggel, iránytűvel, bőrszinórral, bőrtok
és szíjjal vannak ellátva, a következő áron: fekete és ályanzott
karikával 9 frt, ugyanez egész ályanzott kihúzóval 11 frt, fekete és
ályanzott karikával nap ellenzővel 12 frt 50 kr. Nagyválaszték-
ban vannak mindenféle más színházi látcsövek is bőrtokkal 4 frttől
60 frtig.

Uj! „Puck“ zsebben hordozható fényképező készü-
lék magyarázattal és összes vegyi
felszereléssel 3 frt. 75 kr. Ezen fényképezők kezelése oly egy-
szerű, hogy gyermekek által is könnyen kezelhetők.

Uj! „Electra“ zsebben hordozható gyújtógép,
gyufatartó nagyságú s vele hosszabb időn keresztül világíthatni,
ára 2 frt 75 kr. Kaphatók egyedül:

HATSCHEK BÉLA lát- és műszerésznel.
Budapest, IV. Váci-utca 2. A városházai sarokházban.

A „MŰSZEMHEZ.“ Árjegyzék ingyen
kapható.

Legszélesebb karácsonyi ajándékul
 gyermekek s felnőttek részére, Richter-féle horgony köépitőszekrények
 különféle nagyságban 35 krtól 5 frtig. Képes árjegyzékek kívánatra ingyen
 és bérmentve küldetnek.

MALÁRTSIK GYÖRGY

fűszerárú-, csemege-, bor-, tea-, rum-, Cognac és ásványvíz kereskedése
 Sátoralja-Ujhelyben (fő-pi. cz.).
 Alapított 1864-ik évben.

Ajánlja a n. é. közönségnek dusan felszerelt áruaktárát.

Természetes rum

behozatal eredeti üvegekben a »Compagnie des Antilles« által.
 Jamaïque, Martinique, Rum Chauvet de Macouba (Antilles).
 A »Compagnie des Antilles« a társaság gyáraiban készülő rumot,
 azon természetes állapotban, mint az a cukornádból főzetik és minden
 hamisításnak elejét vevő saját üvegekben küldi szét.

A rum ezen állapotban sima, csupa zamát, egyszersmind a legegész-
 ségebb ital, miért is sok betegségnek gyógyítalul ajánltatik; teával haszná-
 nálva minden más rumneműket fölülmulja.

Továbbá braziliai s többféle kül és belföldi rumok.
 Cognac Vieux, Cognac fine Champagne legelsőbb helyről J.
 Sorin & Co gyarából (Cognac, Franciaország) beszerelve,
 ki a párisi világiállításán 1889 ik évben elsőrendű éremmel
 lett kitüntetve. Magyar Cognac, gróf Keglevich István pro-
 montori Cognacgyarából. Tea-, tea-sütemény, valódi l. r. görzi
 gesztenye, valódi és fél emmenthali-, Parmesan sajtok, Quargli,
 Fromage Imperial valódi francia Maturin & Co készítménye
 Párisban. Sardinia olajban. Caviar, Suchard féle csokoládé,
 Cacao, különféle déli gyümölcsök a legmérsékeltbb arakon
 számítva.

Cukor I-ső minőségű egész süveg kiloja 42 kr.
 1 kl. kávé 1 80 krtól 2.30-ig | Petroleum salon 1 kl. 24.
 1 kl. rizs 16 krtól 36-ig | »amerikai« 1 kl. 28.

Császárólaj külföldi 3 rózsás importált 1 liter 32 kr.

Stearingyertyák szoba és templomi többféle minőségben.

Viaszgyertyák és legszebb viaszkekercek.

Borok, valódi és legtisztább izü, 1880, 1883, 1885. és 1886.
 évi asszaborok, szomorodni és 1885. évi valódi egri vörösbör
 1/2 literes palaczkokban.

Vidéki megrendelések pontosan a legnagyobb figye-
 lemmel eszközöltetnek. 4

Legszébb karácsonyi díszítő cukorkák
 nagy választékban, legkisebb szalon cukorkák, Chokoládé Pralinés, föl-
 tött szeletek, 1 fől 3 frtig különként, s több rendbeli olcsóbb minőségben.

Legfinomabb pipere szappanok.

Valódi erdélyi szines gyapju pokróczok. Rövid- és kefeárúk.

Jakobovics Armin

az „Első Zemplénmegyei honi bútör-csarnok“
 tulajdonosa

(S.-a.-Ujhelyt, főtér (főküzlet Kassán

ajánlja a magas uraságoknak és a n. é. közönségnek, akik bútört
 vásárolni szándékoznak és jutányos árak mellett lelkiismeretes ki-
 szolgáltatásban akarnak részesülni, 5 teremben nagyszerűen beren-
 dezett

bútorgyári telepét

meglátogatni és a legcsekélyebb vásárlásnál is meggyőződést sze-
 rezni, hogy minden versenyt fölülmuló olcsó árak mellett szilárd
 gyártmányt korszerű, izléses kivitelben csakis

Sátoralja-Ujhelyben és Kassán ilyenmü egyedül létező

BÚTORTERMEIMBEN

szerezhetik be. Elsőrendü szakiparosaim közreműködésével azon
 kellemes helyzetben vagyok, hogy nálam mindennemü kitünő asz-
 talos- és kárpitos-bútörök valamint fantasie- és dísz-bútör s leg-
 elegánsabban teljesen felszerelt urasági szalon-, boudoir, ebédlő- és
 fogadótermek részére a most divatozó fanemekben és a legújabb
 alakban; nemkülönbön szalngarnitürák különféle szövetekkel,
 díszesen kárpitozva, meglepő választékban és oly különbözö
 jutányos árak mellett készletben találhatók, hogy bevásárlását
 mindenki igényeinek megfelelően teljes megelégedésére a legolcsóbb
 gyári árban szerezheti be.

Továbbá ajánlom még dusan felszerelt

tükör- és képraktáramat.

A n. é. közönség becses pártfogását és számos látogatást
 kérve, maradtam kiváló tisztelettel

Jakobovics Armin.

FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntödeje Kassán, Eperjesi-út 6. szám.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasza-
 latok szemmeltartásával, czélszerűen s gondosan gyár-
 tott jóhírnevü gépeit, nevezetesen:

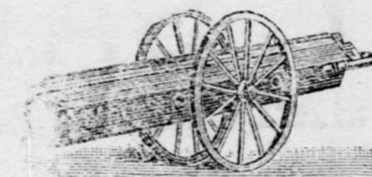
Sorvető és szörövető gépeket.

Szecsavágókat, kézi v. járgány hajtásra

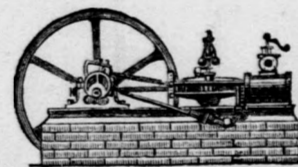
Répvágókat és tengerimorzsolókat.

Olajsajtokat és olajmag pörkölköket.

Örlő- és daráló malmokat.

Továbbá minennemü szivattyukat, göz
 gépeket és gözkazánokat, Szeszgyár beren
 dezéseket, m. p. Henze-főzők, kavará-készü-
 lékek, maláta- és burgonya-zuzókat stb.

Gépgyárunkban gyártmányainknak jelentékeny kész-
 letét tartjuk állandóan s bizományi raktárt

BEHYNA TESTVÉR uraknál S.-A.-UJHELYBEN.

Gardasági gépeink képes-, valamint öntödénknak
 gyártmányai árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve
 küldjük 6-6

Eladó, esetleg bérbeadó.

A Kazinczy utcán egy lakosztály, mely egymásból nyiló 4
 szoba, hideg és meleg konyha, kamara, pinczeház és istállóval
 vagy anélkül, — további egy szoba és egy alkofenn, bármely
 időtől fogva bérbeadó; esetleg az 518. öi. sz. ház egészen sza-
 badkézből eladó. A f. hó 4-én és 5-én tartott árverésen elnem-
 adott tárgyak, f. hó 9-én d. e. 9 órától 12-ig, d. u. 2-től 5-ig
 újból árverés alá kerülnek. Szánky Árpád.

Utolsó hét.

Huzás már december hó 16-án

MAGYAR ÁLLAMI JÓTÉKONY-SORSJEGYEK.

Főnyeremény 60,00 frt.

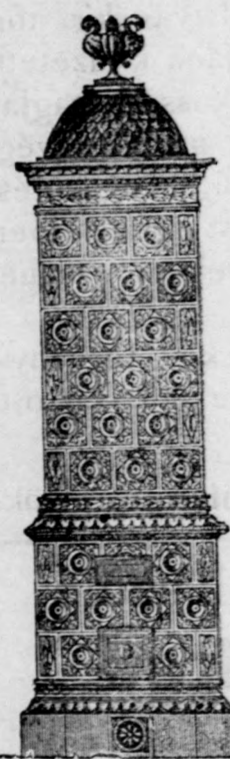
Az összes nyeremények 160,000 forintra rugnak.

Egy sorsjegy ára 2 frt.

Sorsjegyek kaphatók: a lottóigazgatóságnál Budapesten, (Pest, fővámház, felemelet)
 hova a megrendelt sorsjegyek ára postautalvány mellett előre beküldendő; valamennyi
 lottó-, só- és adóhivatalnál; a legtöbb postahivatalnál, a bécsi »Mercur« nál és minden
 városban és nevezetesebb helységben felállított egyéb sorsjegyáruló közegnél.
 Budapest, 1890. október 1-én. Magyar kir. lottó-igazgatóság.

Valódi

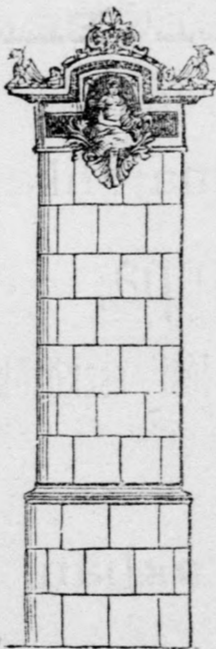
krakói cserépkályháimat

a n. é. közönség becses figyelmébe
 ajánlva van szerencsém ezennel je-
 lenteni, hogy krakói gyáram ezeknek
 készítését ujonnan tökélyeshitette,
 hogy így, a már eddig is kitünő
 minőség, szépség és páratlan jósa-
 gaért kiérdemelt országos jó hirne-
 vét ezentul is annál biztosabban fen-
 tarthassa.

Sikerült továbbá, egy más ha-
 sonrangu tiszta tűzálló (Chamatte)
 agyag készítményeinek eladását át-
 venni, a honnan ugyanis a kékre
 márványozott s nem elegendő izléses
 kályhák helyett a másodosztályu
 fehér kályhákat igen jutányos
 árakban szállíthatom.

Megrendeléseket kérek Reichard
 Mór és fia urak vagy Thoman Vilmos
 urhoz S.-a.-Ujhelyben vagy hozzám
 beküldeni.

Legmélyebb tisztelettel

Linkesch Samu özv. Eperjes.

Képes árjegyzékek és mintacserepek bérmentve.

26-30

Eddig még fölülmulhatatlan.

Maager V.-féle

valódi tisztított

DORSMÁJOLAJ

Maager Vilmostói, Bécsben.

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgáltott és könnyü
 emészthetőségénél fogva gyermekeknek is különösen ajánltatik és rendel-
 tetik mindama eseteknél, melyeknél az orvos az egész testi szervezet,
 különösen a mell és tüdő erősítését, a test súlyának gyarapodását, a
 nedvek javítását, valamint általában a vér tisztítását el akarna éni.

Egy üveg ára 1 frt, egy üveg fehér 1frt 50 kr. Kapható a gyári
 raktárban Bécsben III. kerület Heumarkt 3., valamint

az osztrák-magyar monarchia legtöbb gyógyszerházában.

Sátoralja-Ujhelyben: csak Zl'nszky J. ur gyógyszerházában.

8-24